

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Změna právního postavení zvířat v českém právním řádu a její důsledky pro podnikání

Change in Legal Status of Animals within the Czech Legal Order and its Consequences
in Business

Student: Bc. Renata Šulová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Michal Kozíel

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Renata Šulová**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma: **Změna právního postavení zvířat v českém právním řádu a její důsledky pro podnikání**
Change in Legal Status of Animals within the Czech Legal Order and its Consequences in Business

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Právní úprava postavení zvířat de lege lata
3. Právní úprava postavení zvířat de lege ferenda
4. Soukromoprávní důsledky plynoucí ze změny postavení zvířat v českém právním řádu
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

ELIÁŠ, Karel et al. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Svazek 1, § 1-487*. Praha: Linde, 2008. 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Michal Koziel**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala zcela samostatně. Rovněž jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Ostravě dne 26. 4. 2013

* Bc. Renata Šulová

.....

Poděkování

Mé největší poděkování patří Mgr. Michalovi Kozielovi za jeho čas, ochotu a cenné připomínky, kterými přispěl ke zpracování této diplomové práce.

OBSAH

1	Úvod.....	6
2	Soukromé a veřejné právo v oblasti postavení zvířat.....	9
2.1	Právní dualismus.....	9
2.2	Soukromoprávní a veřejnoprávní vymezení zvířete.....	10
2.3	Funkce soukromého a veřejného práva v normách postavení zvířat.....	12
3	Prameny práva.....	15
4	Postavení zvířat v českém právním řádu de lege lata i de lege ferenda.....	17
4.1	Pojem věc.....	17
4.1.1	Dělení věcí vztahující se ke zvířatům.....	18
4.2	Zvíře jako věc v právním smyslu a jeho dereifikace.....	20
4.3	Zvíře jako objekt právních vztahů a nemožnost zisku právní subjektivity.....	23
4.4	Právní status zvířete v průběhu jeho existence v úpravách de lege lata i de lege ferenda.....	25
4.4.1	Za života zvířat a po smrti.....	25
4.4.2	Nenarozená mláďata.....	26
5	Zvíře jako předmět vlastnického práva.....	29
5.1	Omezení vlastnického práva.....	30
5.1.1	Propadnutí živého zvířete a související kolize zájmů.....	31
5.1.2	Oprávněné zadržení živého zvířete v soukromoprávních vztazích.....	34
5.2	Nabytí a pozbytí vlastnického práva v závislosti na dělení zvířat.....	37
5.2.1	Opuštění a ztráta živého zvířete.....	41
5.3	Ochrana vlastnického práva.....	43
5.3.1	Exekuční zabavování živých zvířat.....	44
6	Náhrada škody.....	48
6.1	Rozdílnost právních úprav de lege lata a de lege ferenda v problematice náhrady škody.....	48
6.2	Náhrada škody při poškození zvířete v občanskoprávních vztazích.....	50
6.3	Náhrada škody za nechtěné zvíře.....	53

6.4	Odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem.....	54
7	Závěr.....	57
	Seznam použité literatury	64
	Seznam zkratek	69

1 Úvod

*„Velikost národa a jeho mravní rozvoj lze vyčíst
ze způsobu, jakým zachází se svými zvířaty.“*

Mahátmá Gándhí

Dnem 1. 1. 2014 vstoupí v účinnost nový občanský zákoník (dále jen „NOZ“), který nabyt platnosti 22. března 2012, kdy byl v částce 33 Sbírky zákonů publikován pod číslem 89. Tímto se završily dvanáctileté práce na rekodifikaci našeho soukromého práva, na níž se podílelo několik desítek odborníků a jež byla zahájena rozhodnutím tehdejšího ministra spravedlnosti Otakara Motejla v roce 2000.¹ Jedna z realizovaných změn se týká samotného právního postavení živých zvířat. Dosavadní pojetí zvířete, jakožto věci, bude okamžikem nabytí účinnosti NOZ opuštěno. Jde o proces tzv. dereifikace zvířat. Právní postavení zvířat de lege ferenda je upraveno v § 494 NOZ, který výslovně stanovuje, že živé zvíře není věcí v právním smyslu. NOZ mu nově přisuzuje význam a hodnotu jako smysly nadanému živému tvorovi a dále určuje, za jakých podmínek lze ustanovení o věcech na živé zvíře použít.²

Výše uvedený citát indického filozofa Mahátmáha Gándhího je nepochybně pravdivý. Chování člověka ke zvířeti je odrazem každé lidské společnosti. Ovšem novelizované právní postavení zvířat, ačkoliv by se to na první pohled mohlo zdát, není změnou vedoucí především na ochranu samotných zvířat. Za tímto účelem existuje v českém právním řádu řada zvláštních zákonů, z nichž můžeme jako nejdůležitější uvést zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „ZOZPT“), ve znění pozdějších předpisů. Jsou to zákony veřejnoprávního charakteru, jež zvířatům zajišťují potřebnou právní ochranu. Přestože je tato práce postavena na rozdělení práva na veřejnou a soukromou oblast a i přes respektování jejich hranic, vykazuje tato problematika jistou propojenost a nutnost spolupráce obou těchto částí práva. Ač ve shodě s právními předpisy na ochranu zvířat, je změnou právního postavení živého zvířete sledován

¹ ELIÁŠ, Karel. Nový občanský zákoník ve Sbírce zákonů. *Právní rozhledy*. 2012, č. 7, s. 229. ISSN 1210-6410.

² Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

spíše cíl ochrany vlastnického práva. Nebere tedy zřetel jen na samotné zvíře, ale i na jeho pána, jejich vzájemný vztah a emoční vazbu.³ Právě z pohledu soukromoprávního institutu vlastnictví a důsledků, které pro něj vyplývají změnou právního postavení živých zvířat, je tato práce koncipována. Cílem diplomové práce je porovnání právního postavení zvířat v úpravách *de lege lata* a *de lege ferenda* a popis důsledků této změny, zejména tedy ve vztahu k vlastnictví a ochraně vlastnického práva. V průběhu práce se zaměřujeme také na oblast podnikání. K tomuto je nutno poznamenat, že důsledky dereifikace zvířat nedopadají na všechna živá zvířata totožně. Vycházíme proto z dělení na zvířata hospodářská a zvířata v zájmovém chovu. V práci popisujeme důsledky pro obě zmíněné kategorie zvířat a porovnáváme je za účelem zjištění závažnosti, následků nebo příčin jednotlivých dopadů. Stejně tak je snahou uvádět dostatek praktických příkladů, které slouží ke snazšímu pochopení dané problematiky. Navíc při uvádění příkladů týkajících se hospodářských zvířat, máme na mysli především zvířata sloužící k výdělečné činnosti.

Vzhledem k již tak široké oblasti práva, v níž se mohou důsledky změny právního postavení projevit, zaměřujeme se především na zvířata třídy savců, jakožto nejpočetnějších zvířecích zástupců objektu vlastnického práva. Rozdílnost savců a vejcorodých zvířat může mít také dopad na české právo, jak se zmiňujeme v příslušné kapitole věnující se okamžiku nabytí právního postavení plodu, jež je nepostradatelné pro určení vlastníka plodu.

Jako metody použité ke zpracování celé diplomové práce jsem zvolila současně komparaci i analýzu, jež je plně v souladu se zvoleným cílem práce, kdy komparace zabezpečuje část srovnávací a analýza slouží k následnému rozboru celé problematiky. Za důležité považuji hned v úvodu práce uvést výklad použitých zkratk OZ pro současný občanský zákoník a NOZ pro nový občanský zákoník, přestože slůvko „nový“ oficiálně tento kodex neobsahuje. Celá diplomová práce stojí na porovnávání právních úprav *de lege lata* a *de lege ferenda*. Právě kvůli jasnosti výkladu a snaze vyhnout se záměně těchto právních předpisů, používám výše uvedené označení.

---

³ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

Práce je systematicky členěna do 7 kapitol, ve kterých jsou průběžně řešeny otázky postavení zvířat v českém právním řádu *de lege lata* a *de lege ferenda*, rovněž se pokoušíme objasnit problematiku měnícího se právního postavení zvířat od okamžiku jejich zplození až po smrt. Dále vymezujeme funkce soukromého a veřejného práva v oblasti právního postavení zvířat. Vysvětlujeme, proč zvířata v právních vztazích mohou vystupovat pouze jako jejich objekt, zdůvodňujeme jejich nemožnost zisku právní subjektivity a potažmo i nabývání práv. Podstatnou část práce tvoří vyvozování důsledků změny právního postavení zvířat z pohledu ochrany vlastnického práva, které jsou popisovány od páté kapitoly. Vzhledem k rozsáhlosti těchto dopadů, věnujeme pozornost především exekučnímu zabavování živých zvířat, institutu náhrady škody, a to nejen v případech poškození živého zvířete, ale také náhradě škody způsobené zvířetem, dále propadnutím živého zvířete podle ZOZPT a TZ a v neposlední řadě taktéž zadržením živého zvířete v soukromoprávních vztazích.

Celá diplomová práce je zpracovaná ke stavu právního řádu České republiky dne 26. 4. 2013.

2 Soukromé a veřejné právo v oblasti postavení zvířat

*„Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat,
privatum, quod ad singulorum utilitatem pertinet.“*

Domitius Ulpianus

2.1 Právní dualismus

Právní řád České republiky, jakožto naprostá většina evropských právních řádů, se řadí ke kontinentálnímu typu právní kultury. Ten se nejčastěji třídí na dva podsystémy: právo veřejné a právo soukromé. Toto dělení bývá označováno jako právní dualismus⁴ a vychází již z práva římského, kde se rozlišovalo *ius publicum* a *ius privatum*.

Vymezení obsahu obou zmíněných oblastí popsal klasický právník Domitius Ulpianus větou „*Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat, privatum, quod ad singulorum utilitatem pertinet*“⁵, což v překladu znamená „*veřejné právo je to, které se týká římského státu, soukromé to, které se týká prospěchu jednotlivců.*“⁶ Existuje řada dělení právního dualismu podle odlišného vymezení kritéria rozdělení těchto sfér, a právě Ulpianova zájmová teorie⁷ je v současnosti nahrazována moderní organickou teorií, která zdůrazňuje, že soukromé právo se zabývá osobou jako jednotlivcem a jeho stykem s jinými jednotlivci, kdežto v právu veřejném se účastní alespoň jeden subjekt jako nositel veřejné moci, jímž je ten, kdo má tomu odpovídající pravomoc nebo odpovědnost nebo kdo je jako nositel veřejné moci organizován.⁸

---

⁴ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 68 s. ISBN 80-7179-028-1.

⁵ FIALA, Josef a Milan KINDL a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 29 s. ISBN 978-80-7380-228-8.

⁶ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 55 s. ISBN 80-7179-031-1.

⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 114 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

⁸ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 33 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

Pro úplnost nejužívanějšího výčtu teorií si zde uvedeme ještě teorii subordinační⁹, neboli teorii nadřazenosti a podřízenosti. Ta vychází z toho, že v případě nerovného postavení vzájemných právních vztahů se jedná o právo veřejné, a opačně, v případě rovnosti práv i povinností subjektů se jedná o právo soukromé.

Mezi oběma uvedenými právními oblastmi neexistovala v právních dějinách přesná hranice, navzájem se ovlivňovaly a prolínaly¹⁰. Toto platí v podstatě dodnes, protože ani v současnosti není distinkce mezi soukromým a veřejným právem jednoznačná¹¹. Právní dualismus přináší obrovský praktický význam a nelze se bez něj obejít. Toto dělení práva se samozřejmě odráží i v právní úpravě v oblasti zvířat, jež si následně rozebereme.

2.2 Soukromoprávní a veřejnoprávní vymezení zvířete

S využitím poznatků o dualismu práva se nyní zaměříme na samotné pojetí zvířete v obou těchto rovinách. Český právní řád ve svých ustanoveních nejčastěji užívá výrazy živočich a zvíře, přičemž ty se od sebe obsahově liší. Pojem živočich užívají normy práva životního prostředí zaměřené převážně na ochranu druhů fauny. Ačkoli zákon přímo nedefinuje pojem živočich, z vymezení jiných pojmů, například volně žijící živočich upravený v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), můžeme dovodit, že se jedná o jedince jakéhokoli živočišného druhu, tedy zástupce živočišné říše, ovšem s výjimkou člověka¹². Jde o pojem velice široký. Naopak pojem zvíře je mnohem užší. V ZOZPT, což je předpisem veřejného práva¹³, je zvíře definováno jako živý tvor schopný

---

⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 114 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

¹⁰ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 55 s. ISBN 80-7179-031-1.

¹¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 115 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

¹² MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

¹³ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 30 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

pociťovat bolest a utrpení¹⁴. Tento zákon však nechrání veškerá živá zvířata¹⁵, ale především živé obratlovce, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo, jak uvádí § 3 ZOZPT¹⁶. Müllerová konstatuje, že „zákon na ochranu zvířat proti týrání tedy zavádí obecné vymezení zvířat jako obratlovců, které je použitelné i ve sféře dalších právních předpisů, které operují s pojmem zvíře, ale samy ho nedefinují“¹⁷. Obdobně, jako veřejnoprávní předpis ZOZPT, i soukromoprávní ustanovení § 494 NOZ definuje zvíře jako smysly nadaného živého tvora¹⁸. Rozdílem je ovšem to, že NOZ zahrnuje pod pojmem živé zvíře obratlovce i bezobratlé s podmínkou, že jsou schopni cítit bolest nebo stres. Jinými slovy živými tvory podle ustanovení NOZ nejsou pouze obratlovci¹⁹. Jak určit, kteří bezobratlí živočichové jsou, nebo naopak nejsou schopni cítit stres či bolest, zůstává asi otázkou. Domnívám se, že není tedy zcela jasné, zda například takový pavouk anebo motýl, jakožto zástupci bezobratlých, jsou zvířetem ve smyslu právní úpravy NOZ.

---

¹⁴ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284- 1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

¹⁵ KESSLER, Tomáš. *Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku*. [online]. 2012. [cit. 2012-09-10]. ISSN 1213-189X. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novem-obcanskem-zakoniku-82444.html>

¹⁶ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

¹⁷ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

¹⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226-227 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

2.3 Funkce soukromého a veřejného práva v normách postavení zvířat

Pro moderní právní úpravy je propojenost prvků soukromého a veřejného práva příznačná. Ne jinak je tomu i v případě norem upravujících postavení zvířat v českém právním řádu. Normy veřejného práva, jejichž objektem je zvíře, jsou konstruovány především za účelem zabezpečení jejich ochrany, což lze považovat za veřejný zájem. Základním právním předpisem na úseku ochrany zvířat proti týrání je ZOZPT, v jehož preambuli je stanoveno, že zvířata jsou stejně jako lidé živými tvory, schopnými pociťovat bolest a utrpení, načež si zasluhují pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.²⁰ Cílem zákona je zacházet se zvířaty šetrně, chránit je před týráním, poškozováním jejich zdraví nebo bezdůvodným usmrcováním, ať se již jedná o zvířata domestikovaná či volně žijící.²¹ ZOZPT je samozřejmě jen jedním z mnoha zvláštních zákonů zabezpečující ochranu zvířat. Výčet těch nejdůležitějších je uveden v následující kapitole týkající se pramenů práva. Zvířata jsou obnovitelným přírodním zdrojem, jsou součástí živé přírody a mají zde svůj zvláštní význam, proto se zvíře stává předmětem právní ochrany, která by měla být v souladu se zásadami humanity. A to i v případě, kdyby měla být namířena proti vlastníkovu zvířete. Tyto veřejnoprávní předpisy regulují rovněž i případy, jak se lidé mohou eventuálním negativním vlivům zvířat bránit. Nastávají totiž i situace, kdy zvířata mohou lidstvo poškozovat či ohrožovat, jako například v případě přemnožení potkanů ve městech, které si žádá jejich cílené hubení.²² Subjekty veřejnoprávních vztahů jsou na jedné straně fyzická nebo právnická osoba, jíž jsou ukládány určité povinnosti ze strany druhé, kterou představuje orgán veřejné správy, jež plnění povinností kontroluje a trestá porušení.²³

---

²⁰ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284- 1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

²¹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 35 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

²² STUNA, Stanislav a Jiří ŠVESTKA. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2011, č. 10, s. 366. ISSN 1210-6410.

²³ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

Vedle úpravy veřejnoprávní stojí úprava soukromoprávní. Občanský zákoník obecně řadí zvířata do určité kategorie. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „OZ“) do kategorie věci, NOZ jej zase popisuje jako smysly nadaného živého tvora, přičemž výslovně stanovuje, že živé zvíře věcí není. Soukromé právo poskytuje subjektům možnost učinit ze zvířete předmět právního vztahu. Samozřejmě není vyloučeno, aby cílem takového právního vztahu byla rovněž ochrana zvířete.²⁴ Aby se zvíře stalo předmětem soukromoprávního vztahu, musí být splněn předpoklad, že je ocenitelné penězi.²⁵ Tuto podmínku zvířata splňují.

Domnívám se, že samotná soukromoprávní oblast nezajistí zvířatům požadovanou právní ochranu. Ta by jim měla být zaručena prostřednictvím specifických veřejnoprávních předpisů. Obě části práva mají odlišnou povahu, což ovlivňuje i charakter právních vztahů nejen se zvířecím objektem.

V realizaci veřejného zájmu i soukromoprávních vztahů hraje nepostradatelnou úlohu rozdělení norem na dispozitivní a kogentní. Zatímco kogentní normy „*imperativně stanoví pravidlo chování, práva a povinnosti, neponechávají prostor pro vůli adresáta, který tak nemá možnost odchýlit se od požadavků normy vlastním projevem vůle*“, jak uvádí Gerloch, který dále popisuje dispozitivní normy jako normy, jež „*nestanoví vůbec vlastní pravidlo chování, nebo je stanoví pouze subsidiárně a nechávají na adresátech, aby si je stanovili sami, tj. aby upravili vzájemná práva a povinnosti svým vlastním projevem vůle*.“²⁶ V právu veřejném převažují normy kogentní, kdežto v právu soukromém zase normy dispozitivní.²⁷ V podstatě to znamená, že normy kogentní, jež jsou normami donucujícími, jsou v oblasti veřejnoprávní úpravy zvířat nezbytné k nastolení jejich ochrany ze strany státu, jakožto nadřízeného subjektu adresáta normy, který se svou vlastní vůlí od těchto předpisů nemůže odklonit. V právu soukromém jsou naopak účastníci právního vztahu v rovném postavení a cílem právní úpravy je spíše vymezit rámec

---

²⁴ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

²⁵ STUNA, Stanislav a Jiří ŠVESTKA. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2011, č. 10, s. 366. ISSN 1210-6410.

²⁶ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 51-52 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

²⁷ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 53-54 s. ISBN 80-7179-028-1.

pro jejich jinak svobodné chování. Ke vztahu obou právních oblastí je ještě důležité uvést, normy veřejného práva mají přednost před smluvní svobodou subjektů soukromoprávních vztahů. Protizákonná by byla například taková smlouva, jejímž obsahem by bylo jednání naplňující znaky týrání zvířat.²⁸

Závěrem lze jen konstatovat, že v případě právní úpravy živých zvířat je koordinace oblastí soukromého a veřejného práva zcela nezbytná. I přes prolínání těchto úseků práva a jejich vzájemné ovlivňování, budeme pro účely diplomové práce, v souladu s jejími cíli, nadále věnovat pozornost především soukromoprávní problematice týkající se zvířat.

---

²⁸ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

3 Prameny práva

Mezi prameny práva upravující problematiku zvířat v českém právním řádu řadíme níže specifikované právní předpisy.

Za základní pramen práva považujeme ústavní pořádek České republiky, ve kterém Listina základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) svým čl. 11 odst. 1 zaručuje každému právo vlastnit majetek. Vzhledem k tomu, že zvířata jsou součástí živé přírody a jsou obnovitelným přírodním zdrojem²⁹, pak zde můžeme jmenovat i čl. 7 Ústavy České republiky, podle kterého „*stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství*“.³⁰ Dále lze zmínit čl. 35 opět z Listiny základních práv a svobod, který pojednává o tom, že každý má právo na příznivé přírodní prostředí, které nesmí nikdo při výkonu svých práv ohrožovat ani poškozovat, rovněž jako přírodní zdroje nebo druhové bohatství přírody.³¹

Dalšími právními předpisy jsou zejména:

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách), ve znění pozdějších předpisů.

---

²⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

³⁰ Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1993 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 3-16. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>. ISSN 1211-1244.

³¹ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-24. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>. ISSN 1211-1244.

- Zákon 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 182/1960 Sb., o bezpečnosti práce při obsluze hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů.

4 Postavení zvířat v českém právním řádu *de lege lata* i *de lege ferenda*

V této kapitole se nejprve se zaměříme na samotný pojem věci. Dále se uvedeme dělení věcí vztahující se ke zvířatům, načež navážeme vysvětlením právního postavení zvířat *de lege lata* i *de lege ferenda*. Uvedeme si, proč zvíře může v právních vztazích vystupovat pouze jako jejich objekt, nikoli jako subjekt. Prokážeme, že zvířata nemohou mít žádná práva, a to ani v případě implicitního vyvození zákazu týrání zvířat stanoveného ZOZPT. V neposlední řadě se taktéž budeme věnovat měnícímu se právnímu postavení zvířat v průběhu jejich života.

4.1 Pojem věc

OZ používá výraz „věc“ ve dvojím slova smyslu. Jednak pro záležitost či případ, a pak také s významem předmětu občanskoprávních vztahů, práv nebo jiných majetkových hodnot, tedy věc ve smyslu práva. Je nutné rozlišovat pojem věc a věc v juristickém smyslu, protože ne všechno, co se jeví jako samostatná věc ve skutečném světě, jako například mrtvola člověka, psí výkal, nemusí být věcí ve smyslu práva.³²

Samotný OZ pojem „věc“ nedefinuje, ale jak uvádí Knapp, věci jsou „*hmotné předměty za předpokladu, že jsou ovladatelné a užitečné*“.³³ Zvíře je hmotné, ovladatelné i užitečné zároveň, čímž splňuje všechny podmínky výše uvedené definice, a tudíž můžeme konstatovat, že zvíře je skutečně věcí v právním smyslu.

S NOZ se zavádí zároveň i širší pojetí věci v právním smyslu. Podle této úpravy je věcí v právním smyslu vše, co je rozdílné od člověka a slouží jeho potřebě, což zahrnuje nejen věci

---

³² ELIÁŠ, Karel. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 2007, č. 4, s. 119. ISSN 1210-6410.

³³ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 239 s. ISBN 978-80-7357-466-6.

hmotné, ale rovněž i nehmotné či subjektivní práva.³⁴ Jak je již uvedeno výše, účinný OZ výklad pojmu věc nezná, neboť při tvorbě zákoníku panovalo myšlení, že věc je fakt přírodní a právo jej tedy nemůže definovat.³⁵ Rovněž se věc v právním smyslu vztahuje pouze na věci hmotné, přičemž takovéto omezení má své kořeny již v římském právu, kde hmotná podstata byla hlavním znakem věci. Věcí byl v římskoprávním myšlení i otrok neboli člověk svobody zbavený. Stejně jako zmiňovaní otroci, i zvířata naplňovali definici věci, která dle římských právníků byla hmotným celkem se samostatnou existencí, ať už živý, nebo neživý.³⁶

NOZ definici věci staví na dvou základních znacích, a to jednak na faktu, že se jí mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické, a pak také na tom, že věc je rozdílná od osoby a slouží potřebě lidí. Širší pojetí věci v právním smyslu *de lege ferenda* by mělo lépe vyhovovat praktické potřebě i našemu ústavnímu pořádku.³⁷

4.1.1 Dělení věcí vztahující se ke zvířatům

Pro úplnost si ještě uvedeme některá členění věcí, které jsou pro tuto práci podstatná. Již jsme zmiňovali rozdělení věcí na hmotné a nehmotné. Podle § 496 NOZ je hmotná věc definovaná jako „*ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu*“.³⁸ Naproti tomu věci, které nevyhovují definici hmotné věci, jsou věcmi nehmotnými.³⁹ Aby nedošlo k situaci, kdy by určité věci nespádaly ani do věcí hmotných, ani do věcí nehmotných,

---

³⁴ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 642 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

³⁵ ELIÁŠ, Karel. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 2007, č. 4, s. 119. ISSN 1210-6410.

³⁶ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 83 s. ISBN 80-7179-031-1.

³⁷ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

³⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

³⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 230 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

byla při stanovení těchto definic dodržena zásada *omnis definitio in iure civili periculosa est*⁴⁰, což v překladu znamená: „v právu civilním je každá definice nebezpečná“⁴¹, proto definice věci nehmotné v NOZ není vymezená. Zvíře lze jednoznačně zařadit do kategorie věci hmotné. Obdobný postup, jako při vymezení věci hmotné a nehmotné, byl využit i při stanovení věci movité a věci nemovité, kdy § 498 NOZ pojmově určuje nemovité věci a veškeré další věci, jako například zvířata, jsou movité⁴², pokud zvláštní zákon neurčí jinak⁴³.

Dalším významným členěním věcí jsou na věci dělitelné a nedělitelné. Již z názvu si lze vyvodit, že věc nedělitelná nelze rozdělit fyzicky, aniž by ztratila své původní užití, na rozdíl od věci dělitelné, kterou fyzicky rozdělit na více částí lze.⁴⁴ Vzhledem k tomu, že živé zvíře by po fyzickém rozdělení na více částí již živým nadále nezůstalo, ztratilo by své původní užití, což ho řadí do věci nedělitelných. Naproti tomu mrtvé zvíře je věcí dělitelnou. Například porážka jatečního zvířete, následné rozporcování jeho těla a nakládání s jeho jednotlivými částmi jako s individuálními věcmi v právním smyslu. Každý z nás si občas zajdeme do obchodu pro kuřecí prso, hovězí zadní či vepřovou kýtu a nikdo nepochybuje o tom, že v případě každého nákupu vzniká právní vztah, jehož předmětem je část zvířecího těla jakožto věci v právním smyslu. Přestože se rozdíl mezi zvířetem a člověkem budeme věnovat až v následující podkapitole, i zde by se jistá odlišnost dala uvést. Vzhledem k již dávno zrušenému otroctví, nelze člověka za života, jeho tělo po smrti, ani oddělené části lidského těla považovat za věc⁴⁵, pokud zvláštní

---

⁴⁰ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 230 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁴¹ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 356 s. ISBN 80-7179-031-1.

⁴² Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

⁴³ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁴⁴ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 100-101 s. ISBN 978-80-7380-334-6.

⁴⁵ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

předpis nestanoví jinak⁴⁶. Toto legislativní omezení existuje za účelem zamezit obchodování s lidskými orgány. A nejen jemu. Věci v právním smyslu je taktéž možno postihnout exekučně. Přestože § 322, odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“) uvádí, že pokud jsou věci v rozporu s morálními pravidly, nemůže se na ně vztahovat výkon rozhodnutí o nařízení exekuce⁴⁷, bylo by asi jen otázkou morálky rozhodnout o nařízení exekuce na odebrání například jedné ledviny povinného. Ovšem § 493 NOZ lidské tělo i jeho části z kategorie věcí vylučuje.⁴⁸ Dále můžeme zvířata zařadit do kategorie věcí nespotebitelných a plodonosných. Věci nespotebitelné se běžným používáním neničí a zachovávají si svou podstatu. Věci plodonosné jsou charakterizovány jako věci, jež jsou způsobilé produkovat plody, aniž by změnily svou podstatu.⁴⁹

Když jsme si již vysvětlili pojem věci, můžeme se dále zabývat konkrétně zvířaty, jakožto věcmi v právním smyslu.

4.2 Zvíře jako věc v právním smyslu a jeho dereifikace

Podle právní úpravy *de lege lata* se zvíře považuje za věc⁵⁰. Vysvětlením pojmu věci jsme se podrobněji zabývali v předcházející podkapitole, ve které jsme došli k závěru, že zvíře skutečně naplňuje všechny znaky věci, je hmotné, ovladatelné i užitečné zároveň, a tudíž jej lze považovat za věc v právním smyslu. Co se týče užitečnosti, myslí se jí objektivní způsobilost

---

⁴⁶ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 225 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁴⁷ Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

⁴⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

⁴⁹ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 101-102 s. ISBN 978-80-7380-334-6.

⁵⁰ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Svazek 1, § 1 487*. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.

přinášet hospodářský užitek⁵¹, přičemž subjektivní pocit vlastníka není rozhodující. Užitek se nevylučuje ani užitek estetický. Při posuzování užitečnosti je neopomenutelným kritériem jeho obecnost, z čehož vyplývá, že není vztažena ke konkrétnímu jednotlivci, protože zbaví-li se vlastník pro něj věci nepotřebné, neznamená to, že věc je neužitečná vůbec.⁵²

Datem 1. 1. 2014, tedy nabytím účinnosti NOZ, opustí české soukromé právo dosavadní pojetí živého zvířete jako věci. Jde o tzv. proces dereifikace⁵³ zvířat. Věci v širším pojetí je to, co je odlišné od osoby a co slouží potřebě lidí.⁵⁴ Podle vymezení věci *de lege ferenda* by věci mělo být i živé zvíře, neboť je skutečně od člověka odlišné, jak si popíšeme v následujícím odstavci, a slouží potřebě lidí. Proto bylo nutné živé zvíře z kategorie věcí přímo vyloučit. Ustanovení o věcech se na živé zvíře budou aplikovat obdobně, avšak jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.⁵⁵

§ 494 NOZ, tedy předpis soukromoprávního charakteru, označuje zvíře jako živého tvora nadaného smysly⁵⁶. Jedná se o pozitivní vymezení kladoucí důraz na zvláštní význam zvířete a jeho hodnotu, která je podmíněna jeho vlastnostmi. Živé zvíře, jakožto smysly nadaný živý tvor, se od člověka liší především absencí rozumu.⁵⁷ Autoři důvodové zprávy odkazují na § 19 NOZ, kde je stanoveno, že každý člověk má vrozená přirozená práva.⁵⁸ Vzhledem k tomu, že

---

⁵¹ ELIÁŠ, Karel. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 2007, č. 4, s. 119. ISSN 1210-6410.

⁵² ELIÁŠ, Karel. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 2007, č. 4, s. 119. ISSN 1210-6410.

⁵³ REMUNDA, Ivo. Živé zvíře opravdu není věc? *Právní rozhledy*. 2011, č. 15, s. 560. ISSN 1210-6410.

⁵⁴ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁵⁵ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

⁵⁶ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

⁵⁷ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁵⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

přirozené právo představuje souhrn právních principů a nezadatelných subjektivních práv, čili možnost chování zaručenou právním subjektům⁵⁹, kterými mohou být pouze fyzické nebo právnické osoby, tedy osoby způsobilé mít práva a povinnosti⁶⁰, lze říci, že zvířata nemají přirozená práva, což je dalším rozdílem mezi člověkem a zvířetem.

Živá zvířata podle právní úpravy *de lege lata* mohou být předmětem prodeje, darování, vlastnictví, podílového spoluvlastnictví, předmětem společného jmění manželů⁶¹, přičemž vlastník může zvíře ztratit, opustit⁶² či může být odpovědným za škodu způsobenou zvířetem. Problematika vlastnického práva a jeho ochrany se stala hlavním důvodem změny právního postavení zvířat. Právní úprava NOZ se týká nejen zvířete, ale i jeho pána, rovněž chrání i jejich vzájemný vztah a emoční vazbu. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „důvodová zpráva“) *„bylo by v rozporu s povahou zvířete jako živého tvora použít jako zástavu psa lpícího na svém pánovi s tím, že pes bude předán zástavnímu věřiteli jako osobě zvířeti cizí a vystaven stresu“*.⁶³ Nicméně tomuto tématu se budeme podrobněji věnovat v příslušné kapitole. Posun chápání zvířete jako živého tvora, označované slovy dereifikace zvířat, je veden ekologickými hledisky a etikou ochrany zvířat.⁶⁴

Každý stát si navíc může tento posun v chápání zvířat právně upravit dle svého vlastního uvážení a tím se odklonit od původního římskoprávního smýšlení, vychází-li daný právní řád z něj. Rekodifikaci občanského zákoníku v tomto směru provedly i státy, mezi nimiž můžeme zmínit například Rakousko, Švýcarsko, Rusko, Německo nebo Polsko. Novelizovaná česká

---

⁵⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 20-22 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

⁶⁰ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 154 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

⁶¹ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 641 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁶² KESSLER, Tomáš. *Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku*. [online]. 2012. [cit. 2012 09 10]. ISSN 1213 189X. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novem-obcanskem-zakoniku-82444.html>

⁶³ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁶⁴ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

právní úprava zde stanovuje, že živé zvíře věcí není a vyjadřuje, za jakých podmínek na ně předpisy o movitých věcech aplikovat lze.⁶⁵

4.3 Zvíře jako objekt právních vztahů a nemožnost zisku právní subjektivity

Zvíře může vystupovat pouze jako objekt právních vztahů, nikoli jako jejich subjekt⁶⁶. Toto pojetí se nemění ani s právní úpravou de lege ferenda. Podle § 494 NOZ „*živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze*“⁶⁷. Proto se domnívám, že nemůže dojít k situaci, kterou popsal někdejší poradce Komory veterinárních lékařů ČR a představitel Ústřední komise na ochranu zvířat Zdeněk Burda, a to k tomu, že v případě, kdyby zvíře věcí nebylo, bylo by při určitém výkladu zákona nutné řešit, zdali má zvíře volební právo či je pro něj povinná školní docházka⁶⁸. I kdyby živému zvířeti zákonodárci přiznali právní subjektivitu, pak nejen, že by jim musela být vytvořena nová zvláštní kategorie subjektu práva stojící mimo osoby fyzické či právnické, ale rovněž by tato právní subjektivita musela být pouze částečná. Takto omezená právní způsobilost by mohla zahrnovat pouze práva, nikoli povinnosti. Ovšem již samotné přisouzení právní subjektivity živým zvířatům pokládám za záležitost velice komplikovanou, snad až nereálnou. Existují totiž tři předpoklady, jejichž splnění je nezbytné pro přidělení právní subjektivity. Prvním předpokladem je možnost identifikace. Fyzické osoby se identifikují nejčastěji jménem a příjmením, rodným číslem, právnické osoby identifikačním číslem. V případě živých zvířat toto lze provést pomocí mikročipů. Tento předpoklad je na rozdíl od následujících dvou ještě splnitelným. Druhým je

---

⁶⁵ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁶⁶ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 82 s. ISBN 80-7179-031-1.

⁶⁷ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

⁶⁸ Neznámý autor. *Zvíře by mělo pro potřebu zákona zůstat věcí, soudí odborníci*. [online]. 2010. [cit. 2012-09-14]. ISSN 1213-189X. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/zpravodajstvi/zvire-by-melo-pro-potrebu-zakona-zustat-veci-soudi-odbornici-62612.html>

schopnost jednat čili vyjádřit svou vůli a třetím předpokladem je odpovědnost za své jednání. Zvířata tyto dvě podmínky evidentně nesplňují.⁶⁹ Živé zvíře tedy podle ustanovení NOZ nemůže nabývat žádných práv nebo povinností. I přes celosvětový posun v chápání zvířat lidmi a jejich neustálou snahou přiznávat jim stále výhodnější právní postavení, pravděpodobně potrvá ještě mnoho let, než normy českého práva přiřknou živým zvířatům alespoň práva. K těmto právům mě napadá otázka, jak by zvířata svá práva uplatňovala? S největší pravděpodobností by tak musel učinit vlastník zvířete. Nejen pro případ porušení případných práv zvířete ze strany samotného vlastníka, například jeho týráním, mohl by tato práva uplatňovat i zástupce nějaké ochranné organizace či sdružení. Hypoteticky by rovněž tato práva musela být omezená. Jen stěží si lze představit, že všem zvířatům, stejně jako lidem, zaručíme právo na život. Kdyby jej měla, byli by obyvatelé České republiky nuceni stát se následně býložravými. Tedy alespoň za předpokladu, že by nekonzumovali zvířata zemřelá třeba přirozenou smrtí. Naopak lze uvažovat například o právu na uspokojující životní podmínky zvířat, právo nebýt týrán, u zvířat s pánem i právo na veterinární ošetření.

Skutečně lze říci, že by živá zvířata již v právní úpravě *de lege lata* neměla žádná práva? § 2 ZOZPT zakazuje týrání zvířat.⁷⁰ Z tohoto ustanovení bychom mohli implicitně vyvodit právo zvířat nebýt týrána. Kdybychom tedy prohlásili, že zvířata mají právo na to, aby nebyla týrána, bylo by to tvrzením nesprávným, protože subjektivní právo je přiznáváno pouze subjektům práva.⁷¹ Závěrem můžeme konstatovat, že v právní úpravě postavení zvířat *de lege ferenda* dochází pouze k posunu chápání zvířete jako objektu právních vztahů ve snaze zvíře lépe ochránit.

---

⁶⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. Mohou mít zvířata práva? Vývoj konceptu právní subjektivity a právní postavení zvířat. *Právnick.* 2012, č. 10, s. 1074-1103. ISSN 0231-6625.

⁷⁰ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

⁷¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 20 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

4.4 Právní status zvířete v průběhu jeho existence v úpravách de lege lata i de lege ferenda

V této podkapitole věnujeme pozornost právnímu postavení zvířete, které se v průběhu jeho existence mění. Téměř každý savec prochází určitým stádiem prenatalního vývoje, který je završen procesem zrození. Poté nastává různě dlouhá doba fáze jeho života, jež je ukončena smrtí. Během těchto jednotlivých stádií může mít zvíře v právu rozdílné postavení.

4.4.1 Za života zvířat a po smrti

Podle právní úpravy de lege lata zvíře živé či mrtvé považujeme za věc.⁷² Jak je již uvedeno v jedné z předcházejících kapitol, běžně v praxi zažíváme situace, kdy se jednotlivé části těla jatečných zvířat stávají předmětem právních vztahů s postavením věci. V současně účinném OZ, na rozdíl od toho nadcházejícího, po smrti zvířete změna v jeho právním postavení nenastává. Jinak je tomu u právní úpravy de lege ferenda, kdy bude nezbytně nutné odlišovat živé zvíře od mrtvého. Vzhledem k podrobnému výkladu uvedenému v předcházejících částech práce, vystačíme si s prostým konstatováním, že podle § 494 NOZ živé zvíře věcí není.⁷³ Znamená to tedy, že po smrti zvířete přechází jeho postavení v právu ze zvláštní kategorie smysly nadaného živého tvora k právnímu postavení věci. Tento posun je logický, vezmeme-li v úvahu, že autoři NOZ stanovili živému zvířeti zvláštní postavení právě proto, že je tvorem živým, což po jeho smrti ztrácí na významu. Navíc by bylo pravděpodobně nerozumné komplikovat si zažitou právní praxi nakládání s mrtvými zvířaty odlišnou úpravou, než jakou známe dnes. Známe-li právní postavení zvířat po jejich narození i smrti, zbývá vyřešit otázku jejich statusu před okamžikem narození.

---

⁷² ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Svazek 1, § 1-487*. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 478 s. ISBN 978-80-7201-687-7.

⁷³ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

4.4.2 Nenarozená mláďata

Právní postavení nenarozeného zvířete není v OZ výslovně upraveno. Ovšem domnívám se, že mu lze přisoudit postavení příslušenství věci. Z dalších možných variant součásti věci, nebo plodu jej můžeme považovat za nevhodnější, a to z níže uvedených důvodů. Podle § 120 odstavce 1 OZ nemůže být součást věci oddělena, aniž by byla věc hlavní znehodnocena.⁷⁴ Sice lze očekávat, že každé nenarozené zvíře jistým způsobem „opotrebovává“ během svého prenatalního vývoje tělo samice, v němž se vyvíjí, nemůžeme tuto skutečnost považovat za její znehodnocení. Tento výklad zákona by s největší pravděpodobností neuspěl, protože znehodnocením je třeba rozumět funkční újmu, kdy hlavní věc již nemůže sloužit původnímu účelu.⁷⁵ Dále se nabízejí plody, tzv. „*fructus*“. Živá zvířata jsou schopna produkovat plody, lze je tudíž zařadit do kategorie věcí plodonosných. Pojem plodu byl znám již v římském právu. Za plody byly označovány veškeré hospodářské výtěžky z věci, což zahrnuje i mláďata domácích zvířat. Teprve oddělením vznikla samostatná věc, a tedy i plod označovaný jako „*fructus separatus*“. Důležitým se stal okamžik separace plodů od hlavní věci, v případě mláďat savců oddělením pupeční šňůry. U vejcorodých zástupců živočišné říše by tímto momentem bylo naklazení vajec, která by opustila tělo dospělé samice. Za objekt práva mohla být považovaná jediné taková věc, která existovala samostatně, což znamená, že nebyla spojena s jinou věcí.⁷⁶ Proto se separací mláďete od dospělého zvířete stává mláďe plodem. Teoreticky lze říci, že označovat zvířecí mláďata za plody by se mohlo zdát zbytečným, vezmeme-li v úvahu, že oddělením pupeční šňůry právně a de lege lata vzniká věc nová. Specifické označení plodu nese mláďe z důvodu určení jejich vlastníka.

K dalšímu, a pravděpodobně také nejvhodnějšímu řešení, patří postavení příslušenství věci, které náleží vlastníku věci hlavní⁷⁷. Tato část definice stanovené v § 121 odstavec 1 OZ je zcela

---

⁷⁴ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

⁷⁵ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 658 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁷⁶ BĚLOVSKÝ, Petr. Vlastnictví plodů v římském právu. *Právní rozhledy*. 2003, č. 8, s. 396. ISSN 1210-6410.

⁷⁷ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

v pořádku. Následuje podmínka, že příslušenství věci jsou určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány⁷⁸, což je již mírně komplikovanějším tvrzením. Slovem trvale by muselo být míněno pouze po dobu prenatálního vývoje mláďete čili do doby jeho narození. Protože přerušením pupeční šňůry se z mláďete v právním smyslu stává plod, jak jsme si již uváděli. Ovšem je pravdou, že nenarozené mládě je částí dospělé samice a jen stěží je lze užít odděleně. Realitě by odpovídala rovněž myšlenka, že právní osud příslušenství věci je do značné míry spojen s právním osudem věci hlavní.⁷⁹ Vezměme si například takové nenarozené tele. To je zcela závislé na krávě, v jejímž těle se vyvíjí a kterou nelze třeba usmrtit, aniž by její nenarozené tele sdílelo stejný právní osud zániku, bereme-li v úvahu absenci lidského přičinění na záchraně mláďete. Opačný účinek, tedy závislost osudu krávy na nenarozeném teleti, lze také zohlednit, i když pravděpodobnost, že kráva přežije, přestože zanikne nenarozené tele, je přeci jen vyšší. Každopádně zde platí ono *do jisté míry*. Krávu společně s nenarozeným teletem lze také prodat. Ovšem existuje i možnost změny vlastníka u zatím nenarozeného telete, přičemž vlastník krávy zůstane stejný. Již římská jurisprudence totiž umožňovala prodej formami „*emptio rei speratae a emptio spei*“⁸⁰ čili koupě věci budoucí a koupě naděje.⁸¹ Nenarozené tele se tímto způsobem může stát objektem právních vztahů, přičemž by nemohlo být nadále označováno za příslušenství věci, protože hlavní věc i její příslušenství musí patřit témuž vlastníkovi. V opačném případě nepůjde o příslušenství hlavní věci.⁸² Z výše uvedených důvodů bychom nenarozeným zvířatům mohli přisoudit právní postavení příslušenství věci. Existuje zde i možnost, že bychom nenarozené zvíře jednoduše označili jako neoddělený plod a vycházeli přitom z postavení plodu, které je zvířeti připisováno po jeho narození.

---

⁷⁸ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

⁷⁹ ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad Notam*. 2007, č. 4, s. 103. ISSN 1211-0558.

⁸⁰ BĚLOVSKÝ, Petr. Vlastnictví plodů v římském právu. *Právní rozhledy*. 2003, č. 8, s. 396. ISSN 1210-6410.

⁸¹ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 340 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁸² ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 665 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

Zmíníme si ještě několik poznámek k plodům. Plody a užitky jsou subkategoriemi obecného pojmu přírůstku věci neboli akcese.⁸³ Římské právo se rovněž zabývalo i otázkou, které věci za plody považovat nelze. Jak již bylo zmíněno, otroci byli v římském právu považováni za věci. Logicky by poté narozené děti otrokyň měly být považovány za plody, jako v případě zvířecích mlád'at. Byl jim ustanoven právní status věci. Vyloučení dětí otrokyň z kategorie plodů můžeme vysvětlit jako opatření směřující ve prospěch vlastníka, kdy bylo zamezeno nabytí vlastnictví otrockých dětí osobě odlišné od vlastníka.⁸⁴ NOZ v tomto směru následuje římskoprávní tendence ochrany vlastnictví. Otázce vlastnictví, a to nejen plodů, se budeme podrobněji věnovat v následující kapitole.

Určení právního postavení nenarozených zvířat *de lege ferenda* je velice nejasné. Vzhledem k tomu, že i živé zvíře nemá podle NOZ jasně stanovené své postavení v českém právu, jen je výslovně vyňato z kategorie věcí v právním smyslu, pak lze v NOZ očekávat i chybějící úpravu jejich nenarozených mlád'at. Jelikož tedy živé zvíře *de lege ferenda* věcí v právním smyslu není⁸⁵, jen stěží můžeme o nenarozeném mláděti uvažovat jako o příslušenství věci.

---

⁸³ PETR, Bohuslav. *Nabývání vlastnictví originálním způsobem*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. 2011. 32 s. ISBN 978-80-7400-332-5.

⁸⁴ BĚLOVSKÝ, Petr. Vlastnictví plodů v římském právu. *Právní rozhledy*. 2003, č. 8, s. 396. ISSN 1210-6410.

⁸⁵ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

5 Zvíře jako předmět vlastnického práva

Změna právního postavení živých zvířat ve svém důsledku míří především na ochranu vlastníka.⁸⁶ Z toho důvodu se v této kapitole budeme zabývat problematikou vlastnictví a jeho ochranou, která může být v určitých případech rekodifikací občanského zákoníku výrazně ovlivněna.

Vlastnictví není v právu přímo definované, kvůli jeho obsáhlosti a množství případů, které by muselo postihnout. Ovšem nejčastěji používaná definice vymezuje vlastnické právo jako právo věc ovládat, zejména ji držet, užívat, požívat a nakládat s ní.⁸⁷ Tato definice bývá zdrojem kritiky, ale v zásadě koresponduje s římským pojetím vlastnictví, jakožto právního panství, jehož předmětem jsou hmotné věci. Je charakterizováno jako všeobecné, přímé a výlučné.⁸⁸ Vlastnické právo a vlastnictví nejsou zcela totožnými pojmy. Vlastnické právo naznačuje, že věc je někomu výlučně vyhrazena, kdežto vlastnictví neboli „*dominium*“ zdůrazňuje, že vlastník je pánem, tzv. „*dominem*“ věci.⁸⁹

LZPS svým článkem 11 odst. 1 zaručuje každému právo vlastnit majetek.⁹⁰ Aplikujeme-li to na zvířata, pak každý má právo zvíře vlastnit, pokud zákon nestanoví jinak. Vlastnictví je rovněž chráněno Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, podle které má každá osoba právo pokojně užívat svůj majetek. Platí, že všichni vlastníci mají stejná práva a povinnosti, zároveň se

---

⁸⁶ ELIÁŠ, Karel. Objekt vlastnického práva a návrh občanského zákoníku (Také o abstrakci v juristickém myšlení). *Právní rozhledy*. 2011, č. 11, s. 410. ISSN 1210-6410.

⁸⁷ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 679-680 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁸⁸ PETR, Bohuslav. *Nabývání vlastnictví originálním způsobem*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. 2011. 4-5 s. ISBN 978-80-7400-332-5.

⁸⁹ KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 153-154 s. ISBN 80-7179-031-1.

⁹⁰ Usnesení předsednictva ČNR ze dne 16. prosince 1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-24. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>. ISSN 1211-1244.

jim poskytuje stejná ochrana.⁹¹ Omezení vlastnického práva rozebereme v následující podkapitole.

5.1 Omezení vlastnického práva

Abychom byli schopni zkoumat vliv změny právního postavení zvířat na vlastnické právo a jeho ochranu, je potřeba nejprve poznat limity vlastnického práva v podobě jeho omezení. Rovněž se i v této právní oblasti pokusíme nalézt dopady novely OZ v ustanoveních týkající se zvířat.

Vlastnické právo je omezeno soukromoprávními i veřejnoprávními předpisy. Musí být tedy realizované v mezích zákona. Pravděpodobně by bylo vhodnější použít výraz vymezení, namísto omezení. Vlastnictví je soukromoprávně omezeno právy ostatních vlastníků, normami sousedského práva, věcnými právy k věci cizí a jinými. Některá omezení vyplývají také z povahy samotné věci. Veřejnoprávně jsou meze výkonu vlastnického práva dány zvláštními zákony, které nejčastěji ukládají povinnosti vlastníka něčeho se zdržet, něco strpět nebo něco konat.⁹² V případě zvířat jsou těmito veřejnoprávními předpisy omezujícími vlastnické právo například ZOZPT, který například v § 27b pojednává o případech zákazu chovu zvířat a propadnutí týraného zvířete.⁹³ Na ZOZPT navazuje vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se stanoví druhy zvířat vyžadující zvláštní péči⁹⁴, jako například krokodýli, jedovaté druhy plazů, všechny druhy primátů, některé šelmy, všechny druhy lichokopytníků neoznačovaných nebo

---

⁹¹ FIALA, Josef a Milan KINDL a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 192-193 s. ISBN 978-80-7380-228-8.

⁹² ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 681-685 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁹³ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

⁹⁴ Vyhláška č. 411 ze dne 18. listopadu 2008 o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 134, s. 6650-6651. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5375>. ISSN 1211-1244.

nevidovaných podle zákona č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon⁹⁵, ve znění pozdějších předpisů, a jiná zvířata uvedená touto vyhláškou, na jejichž chov je potřeba povolení Státní veterinární správy ČR. Označení *zvířata vyžadující zvláštní péči* nahradil původní pojem *zvířata nebezpečných druhů*.⁹⁶ Vlastnické právo může být rovněž omezeno vyhláškou č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách, ve znění pozdějších předpisů, která určuje podmínky dovozu zvířat ze třetích zemí a obchodování se zvířaty mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie.⁹⁷ K výše uvedenému příkladnému výčtu veřejnoprávních předpisů nesmí chybět rovněž trestní zákoník.

5.1.1 Propadnutí živého zvířete a související kolize zájmů

Omezení vlastnického práva v praxi dle výše popsaných právních předpisů nastane, pokud například chovatel psů podnikající v chovu zvířat a jejich výcviku dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ŽZ“)⁹⁸, který opakovaně týrá zvířata ve svém chovu, je příslušný obecní úřad s rozšířenou působností oprávněn takovému živnostníkovi uložit sankci propadnutí týraného zvířete. Vlastníkem propadlého zvířete se stane stát.⁹⁹ Obdobným, avšak dle mého názoru o něco komplikovanějším případem, je trest propadnutí

---

⁹⁵ Zákon č. 154 ze dne 17. května 2000 o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 49, s. 2274-2289. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3437>. ISSN 1211-1244.

⁹⁶ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 227 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁹⁷ Vyhláška č. 382 ze dne 3. listopadu 2003 o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 125, s. 6545-6591. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4209>. ISSN 1211-1244.

⁹⁸ Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN 1211-1244.

⁹⁹ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

věci nebo jiné majetkové hodnoty popisovaný § 70 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“). Podle tohoto ustanovení může soud uložit trest propadnutí živého zvířete, bylo-li užito ke spáchání trestného činu.¹⁰⁰ Vezmeme-li si opět za příklad živnostníka chovajícího psa, kterého použije jako předmět útoku na zdraví jiného člověka, pak může být tento pes živnostníkovi odebrán. Dle mého názoru v tomto případě proti sobě stojí zájem ochrany vlastnického práva a zájem ochrany společnosti. Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že by bylo v rozporu s povahou zvířete jako živého tvora použít jej jako zástavu a předat zástavnímu věřiteli, pokud toto zvíře lpí na svém pánovi.¹⁰¹ Myslím, že téměř každý majitel psa by potvrdil, že tyto zvířecí tvorové jsou neobyčejně věrní, naprostá většina z nich na svém pánovi skutečně lpí a přerušením kontaktu pána s jeho psem, by zvíře minimálně vystresovalo. V případě propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, by tento trest udělený majiteli zvířete mohl poškodit také samotné zvíře. Co do důsledku citové újmy je pro psa situace předání zástavnímu věřiteli, jakožto cizí osobě, srovnatelná s trestem propadnutí tohoto živého tvora. Neměl by tedy tento trest být, po vzoru zákazu předání zástavnímu věřiteli, rovněž protiprávním? K odpovědi na tuto otázku se dostaneme posléze. Takže nejen, že zde existuje zájem na ochraně vlastnického práva majitele zvířete, dále zájem na ochraně společnosti, rovněž hraje v tomto případě důležitou roli také zájem ochrany samotného zvířete. Když se tyto oprávněné zájmy dostanou do kolize, nezbývá než posoudit jejich právní sílu čili určit, který z nich má přednost. Na pomyslném nejvyšším žebříčku bude nepochybně stát zájem na ochraně společnosti neboli veřejný zájem. Charakteristickým rysem veřejného zájmu je obecná prospěšnost, uplatňuje se jako důvod zákonné limitace základních práv a svobod.¹⁰² Judikát Ústavního soudu č. 214/1994 Sb., ač zabývající se jinou věcí, popisuje ve své obecné části omezení základních práv a svobod v případě jejich kolize a stanovuje podmínky, za splnění kterých má jedna, nebo druhá hodnota prioritu. Platí zde zásada, že základní právo či svobodu lze

---

¹⁰⁰ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupný také z: Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN 1211-1244.

¹⁰¹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹⁰² HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody.¹⁰³ V našem případě zde stojí vlastnické právo pachatele trestného činu, které se střetává s právem na ochranu zdraví zaručenou LZPS čl. 31 nebo právem na život dle LZPS čl. 6 odst. 2.¹⁰⁴ Při posuzování možnosti omezení jednoho práva ve prospěch toho druhého by se v tomto konkrétním případě hodnotila kritéria, zdali by restrikce vlastnického práva umožnila dosáhnout ochrany práva na zdraví či život, porovnávají se také legislativní prostředky, prostřednictvím kterých se dosahuje požadovaného cíle a na závěr se porovnává závažnost obou v kolizi stojících právech.¹⁰⁵ Je zřejmé, že právo na ochranu zdraví a právo na život budou vždy nadřazeny právu vlastnit majetek.

Budeme-li se držet našeho již zmíněného příkladu živnostníka, jakožto majitele psa, jehož chov představuje předmět živnostníkovy podnikání, pak k aspektům zájmu ochrany vlastnického práva, ochrany společnosti, ochrany zvířete, můžeme dodat také jakýsi zájem na udržení podnikatelské činnosti. Z pohledu státu nebude přínosné vzít živnostníkovi zdroj jeho příjmů, a připravit se tím o daně, které by v budoucnu odvedl. O ekonomických aspektech, zejména rostoucí nezaměstnanost, vyplácení podpory v nezaměstnanosti, stagnace ekonomiky, upadající životní úroveň, rostoucí kriminalita aj., ani nemluvě. Řekneme-li to sportovní terminologií, ani zde nebude právo na ochranu zdraví poraženo. Ovšem domnívám se, že řešení obdobné záležitosti s více kolizními základními právy a svobodami, je nutno posuzovat individuálně a zvažovat všechny okolnosti.

Dva výše uvedené případy omezení vlastnického práva, tedy omezení v důsledku týrání zvířete a omezení v důsledku trestu propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, jsou z jednoho úhlu pohledu velice obdobnými případy a z druhé stránky věci naprosto odlišné. Obdobné jsou co do důsledků pro zvíře, které je svému majiteli odebráno a předáno jinému. Rovněž lze nalézt

---

¹⁰³ Nález Ústavního soudu České republiky č. 214 ze dne 12. října 1994. In: Sbírka zákonů České republiky. 1994, částka 66, s. 2090-2094. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2795>. ISSN 1211-1244.

¹⁰⁴ Usnesení předsednictva ČNR ze dne 16. prosince 1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-24. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>. ISSN 1211-1244.

¹⁰⁵ Nález Ústavního soudu České republiky č. 214 ze dne 12. října 1994. In: Sbírka zákonů České republiky. 1994, částka 66, s. 2090-2094. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2795>. ISSN 1211-1244.

společný rys v provinění majitele, ať už z týrání, nebo z ublížení na zdraví například. Onu rozdílnost můžeme spatřovat v ochraně zvířete. Na jedné straně máme v českém právním řádu rozsáhlé spektrum právních předpisů, jejichž účelem je zabezpečit právní ochranu zvířat. Živá zvířata jsou považována za tvory hodny patřičné pozornosti, které je potřeba chránit před poškozením, vyhynutím, týráním aj., a to jak jednotlivce, tak i příslušné živočišné druhy. V případě omezení vlastnického práva z důvodu týrání zvířete, se v podstatě stát snaží zvíře před svým majitelem chránit. Naopak v případě spáchání trestného činu a následného propadnutí zvířete, chrání stát společnost a již neřeší samotnou ochranu zvířete, pro kterého by zajisté bylo vhodnějším řešením ponechání ve vlastnictví jeho pána. Nyní se konečně dostáváme k odpovědi na otázku, zdali nelze posoudit trest propadnutí psa lpícího na svém pánovi za protizákonný. Shrňme-li všechny výše uvedené závěry, pak dojdeme k názoru, že nelze. Opět bychom zde mohli uvést, že lidská práva se upřednostní před zájmem zvířete. Oba dva uvedené příklady mají veřejnoprávní příčinu dopadající na soukromoprávní institut vlastnictví. Následující příklad již bude ryze soukromoprávní.

5.1.2 Oprávněné zadržení živého zvířete v soukromoprávních vztazích

§ 1015 NOZ reguluje případy vniknutí zvířete na cizí pozemek, kde způsobí škodu. Doslova stanovuje, že „způsobila-li movitá věc na cizím pozemku škodu, může ji vlastník pozemku zadržet, dokud neobdrží jinou jistotu nebo náhradu škody.“¹⁰⁶ Tento paragraf se bude vztahovat i na živá zvířata, neboť se v tomto případě uplatní pravidlo § 494 NOZ o použití ustanovení o věcech na živá zvířata jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jejich povaze živého tvora. Předpokládejme, že stádo krav uteče svému majiteli a způsobí škodu na pozemku souseda. Obojí vlastnictví, tedy stádo krav i nemovitý majetek, je chráněno vlastnickým právem. Podle § 1014 NOZ je vlastník pozemku povinen stádo krav jeho majiteli vydat, popřípadě vlastníku

---

¹⁰⁶ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

umožnit vstup na pozemek a stádo si odvést.¹⁰⁷ V právní úpravě de lege lata chybí oprávnění majitele chovaných zvířat, konkrétně zvíře domácí, zajaté i zkrocené, stíhat je na cizím pozemku.¹⁰⁸ OZ v § 127 pouze ukládá vlastníkovu povinnost nenechat zvíře vniknout na sousední pozemek.¹⁰⁹ Novelizace soukromoprávního kodexu je v tomto směru propracovanější než současně účinná úprava. Nejen, že tedy zakládá právo vlastníkovu stíhat své zvíře na cizím pozemku, rovněž také upřesňuje druh tohoto zvířete. Ustanovení de lege ferenda poukazuje na zvířata chovaná, kdežto OZ zakazuje vnikání všech druhů zvířat na cizí pozemek, a to i těch volně žijících, jde-li o obtěžování nad míru přiměřenou poměrům. Tyto případy jsou označovány jako imise a týkají se například myší, hmyzu apod. Imisí se zpravidla rozumí pronikání účinku činnosti jednoho vlastníka na sousední pozemek.¹¹⁰ Nicméně, vrátíme se k našemu příkladu zatoulaného stáda. Za skutečnosti, že by zvířata na cizím pozemku žádnou škodu nezpůsobila a vlastník pozemku odmítl vydání stáda jeho majiteli, by šlo o neoprávněné zadržení stáda. Způsobí-li zvířata škodu, pak je v souladu s § 1015 NOZ může vlastník nemovité věci zadržet, dokud neobdrží náhradu škody.¹¹¹ Obdobně, jako u problematiky propadnutí živého zvířete, bychom zde mohli porovnávat kolizi dvou práv. Ovšem nyní setrváme pouze v soukromoprávní oblasti, ve které má vlastnické právo majitele zvířat stejnou ochranu s vlastnickým právem majitele pozemku. Nelze tedy říci, či právo je přednostní. Majitel pozemku má právo na náhradu škody, kterou mu zvířata způsobila. Taktéž je majitel stáda oprávněn vykonávat svá vlastnická práva. Pokud by nastala situace, kdy majitel stáda není schopen nebo ochoten poskytnout jistotu či náhradu škody majiteli pozemku a ten stádo zadržel, potom se domnívám, že může dojít

---

¹⁰⁷ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁰⁸ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 443 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹⁰⁹ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

¹¹⁰ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 716-719 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹¹¹ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

k porušení § 4 písmene c) ZOZPT, který zakazuje omezování výživy a napájení zvířete, což je klasifikováno jako týrání.¹¹² Majitel stáda, jež je zadrženo sousedem, jen stěží ovlivní dostatečný přísun stravy a vody. Rovněž by se dalo hovořit o jakési přiměřenosti zadrženého dobytka v porovnání se způsobenou škodou, obojí vyjádřeno v peněžitých jednotkách. Může se stát, že zcela zbytečně bude zadržováno stádo mnohonásobně převyšující hodnotu způsobené škody. Sekundárně by mohla vzniknout škoda majiteli stáda, která by byla zapříčiněna jednáním osoby, jež zvířata zadržuje. Mohlo by jít například o ušlý zisk z podnikatelské činnosti. Další problém spatřuji v tom, že zákon dovoluje zadržení zvířat, aniž by výslovně určil výjimky, u kterých takto učinit nelze. Opět můžeme odkázat na § 494 NOZ, podle kterého se ustanovení o věcech na živé zvíře použije jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.¹¹³ Mám za to, že v případě některých zvířat, zejména těch chovaných v zájmových chovech, to povaze živého tvora odporovat bude, a tudíž na ně nelze vztáhnout ustanovení o věcech. Toto by samozřejmě dopadalo na právo vlastníka pozemku, jež by nebyl oprávněn takové zvíře zadržet. U hospodářských zvířat bychom tento postup aplikace práva uplatnit nemohli, protože se na ně pro tyto účely budou vztahovat ustanovení o věcech.

Závěrem můžeme konstatovat, že důsledky procesu dereifikace zvířat dopadají na omezení vlastnických práv. Zejména se to týká problematiky, kdy lze na zvířata použít ustanovení o věcech, a kdy naopak nikoli, protože by to odporovalo jeho povaze živého tvora. V důvodové zprávě je k tomuto uvedeno, že NOZ sleduje tendenci vyjádřit, za jakých podmínek na zvířata lze aplikovat předpisy o movitých věcech. Ovšem toto dokládá pouze uvedením jednoho negativního příkladu, a to psa lpícího na svém pánovi, který by neměl být předán zástavnímu věřiteli, jež představuje pro psa osobu cizí.¹¹⁴ Tímto příkladem je ukázán rozpor mezi povahou zvířete jako živého tvora a vztažením na něj ustanovení o věcech. Praktickou aplikaci ustanovení

---

¹¹² Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

¹¹³ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹¹⁴ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

o věcech na živá zvířata pouze v rozsahu, jež neodporuje jeho povaze, považují za problematickou. Zákonodárci tuto situaci specifikovali pouze příkladně, čímž se zvyšuje riziko individuálního výkladu.

5.2 Nabytí a pozbytí vlastnického práva v závislosti na dělení zvířat

Novela soukromoprávního kodexu rozšířila kategorizaci živých zvířat, od které se odráží odlišné nabývání vlastnického práva. V této podkapitole si nejprve ujasníme tyto jednotlivé kategorie zvířat a vysvětlíme si jejich charakteristické rysy společně s uvedením praktických příkladů, rovněž se budeme zabývat nabýváním a pozbýváním vlastnického práva k těmto zvířatům.

Soukromoprávní úprava *de lege ferenda* pro své účely rozlišuje šest různých kategorií zvířat, kterými jsou zvířata domácí, zajatá, zkrocená, žijící ve volné přírodě, zvířata hospodářská a zvířata v zájmovém chovu. Naproti tomu současně účinný soukromoprávní kodex dělí zvířata pouze na chovaná a divoká. Veřejnoprávními předpisy jsou zvířata dále dělena například na chráněná a zvlášť chráněná, zvířata vyžadující zvláštní péči, pokusná zvířata aj. Právo soukromé má odlišnou kategorizaci zvířat, která se váže zejména na institut vlastnictví, jeho existenci, vznik i zánik, a otázky spojené s povinností náhrady škody způsobené zvířetem. Soukromé právo rozlišuje zvířata divoká a domácí. Zvířata se pokládají za divoká, pokud náleží k nedomestikovanému druhu, což znamená, že celý druh žije zcela nebo převážně ve volné přírodě, i když jsou jeho jednotlivé kusy chovány člověkem v zajetí. Důvodová zpráva jako příklad divokého zvířete uvádí sokola či křečku.¹¹⁵ Jak stanovuje § 1046 NOZ, divoká zvířata jsou bez pána, dokud žijí na svobodě.¹¹⁶ Podstatným rysem divokých zvířat je absence vlastníka. Nejsou tedy objektem vlastnického práva, nicméně, nevylučuje-li to jiný právní předpis, mohou být přivlastněna. Druhou kategorií jsou zvířata domácí, jež jsou charakterizována jako druh žijící

---

¹¹⁵ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226-228, 455-459 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹¹⁶ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

s člověkem buď bezvýjimečně, anebo z převážné části.¹¹⁷ Vezmeme-li si to prakticky, pak existence pštrosí či klokaní farmy v České republice neovlivní fakt, že jsou tato zvířata podle našeho NOZ považována za divoká. Naopak přesto, že by se ve volné přírodě vyskytovala domestikovaná zvířata, například kočka, pes, kuň, pak po právní stránce nadále zůstávají zvířaty domácími. Jak je uvedeno výše, platí, že divoká zvířata jsou bez pána. Ovšem bez pána se mohou ocitnout i zvířata domácí za předpokladu, že žijí divoce v přírodě. Například chovateli uteče pes a následně žije v přírodě divoce.

Samozřejmě i divoká zvířata mohou být lidmi chována. Ta se dále dělí na podkategorie zvířat zajatých a zkrocených. Nevylučuje-li to jiný právní předpis, může být divoké zvíře zajato. Tím k němu vzniká vlastnické právo osobě, která jej zajala. Toto je jedním ze způsobů nabytí vlastnického práva k divokému zvířeti, avšak jinými možnostmi jsou například smlouvou nebo děděním. Divoká zvířata, která určitá osoba drží ve svém vlastnictví, spadají do kategorie zajatých zvířat. Zajatým zvířatům je fyzickými překážkami, jako klec, ohrada, voliéra, terárium apod., bráněno v útěku. Překoná-li zvíře překážku, která mu bránila v dosažení svobody, jinými slovy unikne ze zajetí, pak k němu vlastník ztrácí vlastnické právo, pokud zvíře bez prodlení a soustavně nestíhá ve snaze jej opětovně zajmout.¹¹⁸ Stíháním se podle důvodové zprávy rozumí především stíhání faktické. Pojem hledání není nijak konkretizován a bude se posuzovat případ od případu.¹¹⁹ Vždy tedy bude záležet na konkrétních okolnostech, zdali postačí pouhé oznámení v tisku, aby vlastník nepozbyl své vlastnické právo k uprchlému zvířeti. Nebo v dnešní době stále populárnější oznámení na sociálních sítích. Uprchlé zvíře, které vlastník nestíhá nebo jej stíhat přestal, stává se zvířetem bez pána.¹²⁰ Toto ustanovení § 1046 NOZ nebude platit v případě,

---

¹¹⁷ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226-228, 455-459 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹¹⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹¹⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226-228, 455-459 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²⁰ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

že zvíře bylo označeno takovým způsobem, ze kterého lze zjistit vlastníka, jako například čipem, tetováním, kroužkem apod. A dále v případě zvířat chovaných v zoologických zahradách a ryb v rybnících. V těchto uvedených výjimkách si vlastník vlastnické právo podrží.¹²¹ Je-li zvíře zajato, obvykle má přirozený pud dosáhnout svobody. V rámci divokých zvířat však zde máme kategorii zvířat zkrocených, kterým se zpravidla trvale nebrání ve volném pohybu, ale tato zvířata si na svého pána natolik zvykla, že se u něj samovolně zdržují, anebo se k němu pravidelně vrací.¹²² Rozdíl mezi zajatým a zkroceným zvířetem si uvedeme na příkladu straky. Budeme-li ji chovat v kleci, považujeme ji za zvíře zajaté. Ovšem bude-li se pohybovat volně s tendencí se ke svému pánovi vracet, půjde o zvíře zkrocené. Důležitým aspektem je zde návyk zvířete vracet se k danému člověku, protože zpravidla jde o zvířata žijící ve volné přírodě. Již v římském právu platilo pravidlo, že nelze okupovat zvířata, která ztratila schopnost návratu, jde o tzv. „*animus revertendi*“.¹²³ Zvíře se tedy může stát opět volným a nevztahují se k němu vlastnická práva, nebo se stane vlastnictvím toho, kdo jej okupuje nově. Vzhledem k tomu, že s obtížemi můžeme rozhodovat o tom, zdali zvíře již ztratilo návyk vracet se, nebo nikoli, stanovuje NOZ v § 1047 pevnou lhůtu šesti týdnů. Tato doba se považuje za přiměřenou pro návrat zvířete. Nevrátí-li se do doby šesti týdnů, pak vlastník ke zvířeti pozbývá vlastnická práva a zvíře si může přivlastnit jiná osoba, podle zákona na soukromém pozemku jeho vlastník, na veřejném statku kdokoli. Výjimkou budou případy, kdy zvíře bude označeno, například čipem, tetováním aj., tak, že bude možné zjistit jeho vlastníka.¹²⁴ V případě čipu či jiného nesnadno odstranitelného označení je otázka vlastnictví jasná, ovšem bylo-li by zvíře označeno například pouze obojkem či kroužkem s identifikačními údaji jeho majitele, tedy označení taková, která lze velice lehce člověkem odstranit, nebo i samo zvíře je může ztratit, pak může vzniknout prostor pro spory o nabytí tohoto vlastnictví. Rovněž tato šestitýdenní lhůta nezačne běžet, zabrání-li

---

¹²¹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 458 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²² ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 228 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²³ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 105 s. ISBN 978-80-7380-334-6.

¹²⁴ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

někdo zvířeti, aby se ke svému vlastníku vrátilo. Toto pravidlo nicméně platí pouze za podmínky výše zmiňovaného označení.¹²⁵

Ustanovení o zajatých a zkrocených zvířatech nedopadají na zvířata domácí. Zaběhne-li se domácí zvíře, aplikuje se pravidlo o ztracené věci, pokud nejsou stanovena zvláštní pravidla.¹²⁶ Domácí zvíře se považuje za opuštěné, zbaví-li se vlastník zvířete úmyslně nebo jej vyžene.¹²⁷ Opuštěním zvířete s účinky dereliktce se budeme dále zabývat v příslušné podkapitole.

Pro účely této práce je velice podstatné rozdělení na zvířata hospodářská a v zájmovém chovu. Rozdíl mezi těmito zvířaty je následující. Zvířata v zájmovém chovu jsou chovány pro potěšení a jako společník. Hospodářský účel chovu u nich buď vůbec chybí, nebo není hlavní. Naopak kategorie hospodářských zvířat se vyznačuje chovem výlučně nebo hlavně vedoucím k přímému hospodářskému prospěchu. Tím může být nejen mléko, vlna, vejce, maso, kožeshina, ale také práce, například u koní či psů.¹²⁸

O nabývání vlastnického práva hovoříme tehdy, pokud se jeho subjektem stává ten, kdo jím až dosud nebyl, protože jím buď nebyl vůbec nikdo, anebo jím byl někdo jiný. Vlastnictví může být nabyto jednak originálně, tzn. původně, nebo derivativně, tzn. odvozeně. Za derivativní nabytí vlastnického práva považujeme případy, kdy nový vlastník odvozuje své vlastnické právo od původního vlastníka neboli právního předchůdce.¹²⁹ Typicky se takto nabývají vlastnická práva smlouvou, děděním. Platí zde zásada, že nikdo nemůže převést na jiného více práv, než měl

---

¹²⁵ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 458-459 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²⁶ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 456-459 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²⁷ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹²⁸ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 228 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹²⁹ FIALA, Josef a Milan KINDL a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 193-196 s. ISBN 978-80-7380-228-8.

sám.¹³⁰ V těchto případech jde o nabývání na základě právních skutečností stanovených zákonem. Na rozdíl od derivátního způsobu nabytí vlastnického práva se při originálním způsobu od žádného právního předchůdce právo vlastníka neodvozuje a lze nabýt taktéž vlastnická práva k věcem, které už někomu patří.¹³¹ Mezi originální způsoby nabytí vlastnického práva můžeme považovat následující:

- nabývání na základě jiných skutečností stanovených zákonem, mezi něž zařadíme:
  - přivlastnění,
  - nález,
  - přírůstek,
  - vytvoření nové věci, zpracování a smísení,
  - vydržení,
- nabývání rozhodnutím státního orgánu, zejména soudu a správního orgánu,
- nabývání vlastnického práva ze zákona,
- nabývání vlastnického práva od nevlastníka.¹³²

V následující části si podrobněji rozebereme nabývání vlastnického práva nálezem zvířete.

5.2.1 Opuštění a ztráta živého zvířete

Pro uvedení do dané problematiky bychom si nejprve měli ujasnit pojem derelikce, který znamená opuštění věci. Představuje tedy jeden ze způsobů zániku vlastnického práva. Derelikce je jednostranný právní úkon, kterým vlastník věci vyjadřuje vůli již nadále nebýt vlastníkem věci.¹³³ Vzhledem k tomu, že se termín derelikce vztahuje k věci, pravděpodobně jej nebude

---

¹³⁰ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 750 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹³¹ FIALA, Josef a Milan KINDL a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 193-196 s. ISBN 978-80-7380-228-8.

¹³² PETR, Bohuslav. *Nabývání vlastnictví originálním způsobem*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. 2011. 15-17 s. ISBN 978-80-7400-332-5.

¹³³ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

vhodné nadále s postavením zvířat *de lege ferenda* užívat. Pro budoucí právní úpravu bych považovala za výstižnější slovní spojení opuštění živého zvířete. Nyní se zaměříme na důsledky, které pro vlastníka živého zvířete přináší NOZ.

Současný OZ upravuje ztrátu a opuštění zvířat následně. Věci ztracené, skryté a opuštěné jsou upravovány v § 135 OZ, který stanovuje povinnost nálezci ztracené věci vydat ji vlastníkov. Pro případ, že vlastník není znám, odevzdá ztracenou věc obci, na jejímž území k nálezu došlo. Pokud se vlastník o věc do 6 měsíců od jejího odevzdání nepřihlásí, připadá věc do vlastnictví obce. Nestanoví-li zvláštní předpis jinak, postupuje se výše uvedeným způsobem.¹³⁴ Nutno dodat, že opuštění živého zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat zakazuje § 6 ZOZPT. Dále podle § 4 odst. 1 písmene s) se opuštění zvířete fyzickou osobou považuje za jeho týrání, čímž se zároveň podle § 27 ZOZPT dopouští přestupku s možnou pokutou až do výše 500.000 Kč.¹³⁵ A to i v případě, předá-li zvíře do útulku. Jak správně připomíná rozsudek Nejvyššího soudu, kdyby měla být každému, kdo odevzdá své zvíře do útulku, udělena sankce, vedlo by to k rozšíření nelidského jednání s těmito zvířaty v podobě jejich utrácování, vypouštění do volné přírody či přivazování ke stromům apod. Naopak smyslem existence zvířecích útulků je zamezit volnému pobíhání zvířat po veřejném prostranství, omezení poškozování nebo ohrožování právem chráněných zájmů.¹³⁶ Pokutovat tyto přestupky by bylo ve výsledku pro společnost kontraproduktivní. NOZ upravuje nález živého zvířete obdobně. Předně stanovuje, že nalezená věc musí být vrácena tomu, kdo ji ztratil. Rozdíl mezi ztrátou a opuštěním je zjevný. V případě opuštění zvířete vyjadřuje vlastník svou vůli již nadále zvíře nevlastnit a vlastnické právo k němu ztrácí. U ztráty zvířete vlastník pozbývá jen jeho držbu, ale nikoli vlastnické právo k němu.

Není-li možné najít vlastníka zvířete podle právní úpravy *de lege ferenda*, je nález zvířete oznámen obci. Nalezené zvíře musí být do doby zjištění vlastníka uschována a zde se NOZ výrazně liší od OZ, protože ponechává na vůli obce, aby tak učinila sama, nebo aby zvíře nechala

---

¹³⁴ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

¹³⁵ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3563/2008.

v detenci nálezce.¹³⁷ Podle § 1058 odst. 2 NOZ tato osoba o nalezené zvíře opatruje s péčí řádného hospodáře, dokud se ho opět neujme vlastník. Odlišně je upravena rovněž lhůta, po kterou se může vlastník o zvíře přihlásit. U zvířat zájmového chovu trvá tato lhůta po dobu 2 měsíců od vyhlášení nálezů. Jejím uplynutím může nálezce nabýt vlastnické právo k nalezenému zvířeti. V ostatních případech platí lhůta 4 měsíční.¹³⁸ Tato doba, po kterou je vlastnické právo chráněno se tedy s novelou soukromoprávního kodexu zkracuje. Je paradoxní, že právě změna právního postavení zvířat je provedena za účelem ochrany vlastnického práva k živému zvířeti a v dalších ustanoveních týkající se ztráty zvířete stejná snaha ochrany vlastnického práva ustupuje rozpočtu obcí, která jsou ušetřena vynakládat dodatečné finanční prostředky na péči o tato nalezená zvířata. Je sice pravdou, že to, co omezuje původního vlastníka, umožní nabytí vlastnického práva jiné osobě. V mnoha případech to ovšem výhodou být nemusí, proto bych viděla východisko v řádném označení zvířat, které představuje jistotu udržení si svého vlastnického práva.

5.3 Ochrana vlastnického práva

Změnou právního postavení zvířat sledují zákonodárci posílení ochrany vlastnického práva. Na vědomí je nově vzat vzájemný vztah a emoční vazba mezi živým zvířetem a jeho vlastníkem.¹³⁹ Oba tyto faktory, tedy vzájemný vztah i emoční vazba, společně s podstatou zvířete jakožto živého tvora, mohou významným způsobem ovlivnit možnost postihnout živé zvíře zástavním právem a jeho následnému předání zástavnímu věřiteli. Této problematice se budeme věnovat v následující podkapitole.

---

¹³⁷ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 460-462 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹³⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹³⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

5.3.1 Exekuční zabavování živých zvířat

Živé zvíře bylo možno bezvýjimečně postihnout zástavním právem a následně jej předat zástavnímu věřiteli do konce roku 2012. Přestože se zvíře bude stále považovat za věc až do doby nabytí účinnosti NOZ, tedy do data 1. 1. 2014, s připravovanou rekodifikací soukromoprávního kodexu dospěli zákonodárci k rozhodnutí novelizovat zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), který určuje věci, jež nelze exekučně postihnout. Počátkem roku 2013 v § 322 odstavce 2 písmene e) OSŘ jsou z výkonu rozhodnutí vyloučena zvířata, jež slouží člověku jako společník a u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu.¹⁴⁰ Jak uvádí důvodová zpráva, použít například psa lpícího na svém pánovi jako zástavu s tím, že bude předán zástavnímu věřiteli, jež pro zvíře představuje osobu cizí, se dle NOZ považuje v rozporu s povahou zvířete jako živého tvora.¹⁴¹ Obojí, důvodová zpráva NOZ i novela OSŘ, sledují společný cíl ochrany živého zvířete a rovněž vlastnického práva k tomuto zvířeti. Postihnout zástavním právem zvíře v zájmovém chovu je v současnosti počínáním *contra legem*. Chráněna takto ovšem nejsou hospodářská zvířata, u kterých je hospodářský efekt hlavním účelem chovu. Budeme-li chovat stádo býků či jiných zvířat, u kterých se nepředpokládá jakékoli citové sepětí s jejich majitelem a kteří jsou zdrojem především hospodářského efektu, pak zde obdobné ochrany není potřeba. Zvíře by případnou změnou majitele žádné psychické ani fyzické poškození neutrpělo a navíc by byl prosazen zájem věřitele na uspokojení své pohledávky. Ovšem, budou-li chováni psi za účelem plození mláďat a jejich prodejem, je otázka zákonnosti zástavního práva diskutabilní. V tomto případě jde o hospodářský efekt, který může být i hlavním důvodem chovu, ale tato zvířata mohou zároveň sloužit svému majiteli i jako společníci. Těžko posoudit míru, v níž je možno tyto psi považovat za zvířata chovaná cíleně pro hospodářský účel a míru, do které jsou majitelem považováni za jejich společníky. Vždyť i zvíře, které svému pánovi přináší hospodářský efekt, může zároveň plnit funkci jeho společníka. Osobně si myslím, že zvířata jako psi bychom vždy měli kategorizovat mezi zvířata chovaná v zájmovém chovu, byť by byla chována především za hospodářským účelem. Navíc důvod popisovaný výše, tedy citová

---

¹⁴⁰ Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

¹⁴¹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

vazba mezi majitelem a jeho psem existuje téměř vždy a vychází z povahy psa, jakožto věrného a oddaného zvířete. I kdyby tato citová vazba v nějakém konkrétním případě neexistovala, její prokazování asi nikdo vyžadovat nebude, neboť by mohl postačit obecný předpoklad lpění psa na svém majiteli.

S právní úpravou účinnou do konce roku 2012, kdy živá zvířata zaujímají postavení věci v právním smyslu podle OZ a kdy ještě novela OSŘ nenabyla účinnosti, byla možnost postihnout zástavním právem všechna zvířata. V praxi se do zabavování živých zvířat exekutoři příliš nepouštěli, neboť pro ně bylo nepochybně jednodušší zastavit nemovitý majetek povinného, přestože by dosahoval mnohonásobně vyšší hodnoty než hodnota vymáhané pohledávky, což nekoresponduje se zásadou přiměřenosti, která by měla být při výkonu zástavního práva nepochybně dodržena. Užití zástavního práva exekutorem na živé zvíře bylo naopak snazší u zvířat chovaných v zájmových chovech než u zvířat hospodářských, protože zabavit povinnému předmět jeho podnikatelské činnosti a následně předat zástavnímu věřiteli znamená připravit jej o možnost zisku a snížit tak jeho šanci na splacení dluhu, čímž by exekutor pravděpodobně poškodil obě strany. Povinnému by narůstal dluh s neschopností jej splácet a oprávněný by se pohledávky nedomohl nikdy, anebo se značným časovým zpožděním. Naopak v případě zvířecích společníků chovaných lidmi pro potěšení, již samotným sepsáním zvířete do soupisu, mohl exekutor vyvinout na povinného psychický nátlak k urychlenému splacení dluhu, protože který majitel s citovou vazbou ke svému zvířeti by připustil možnost, že bude zvíře skutečně předáno věřiteli a sám pozbyde své vlastnické právo. Pokud bychom nad tímto řešením uvažovali z hlediska efektivity vymáhání pohledávek, mohlo se v minulosti jevit vysoce účinným. Pravděpodobně by to platilo pouze u zvířat značné hodnoty. Přestože by před nabytím účinnosti novely OSŘ bylo možné použít zástavní právo na psa v hodnotě jen pár tisícikorun, v případě peněžité pohledávky by bylo potřeba tohoto psa zpeněžit, například prodejem či dražbou. Pomineme-li, že prodejní cena psa by dosahovala pouze zlomku hodnoty, které zvíře představuje pro svého majitele, což nabírá rozměr nemorálního jednání, nabízí se otázka, zdali bude vůbec někdo ochoten toto zvíře koupit. Vezmeme-li v úvahu, že v současnosti nad poptávkou zvířat převažuje spíše jejich nabídka, mnohdy mají majitelé problém najít zájemce i při darování psa, které je bezplatné. Rovněž si lze psa obstarat v psím útulku, což je také zdarma, navíc s bonusem pocitu vykonaného dobrého skutku. Dalším aspektem může být neochota lidí nabýt vlastnictví

ke staršímu zvířeti, jejich preferencí může být nákup mláďete. Možná i v těchto ohledech nalezneme důvod tak nízké četnosti dosavadního využívání zástavního práva na zvířatech v zájmovém chovu.

Vrátíme-li se k citové hodnotě, jež pro majitele jeho zvíře představuje a jež je mnohdy nejen, že mnohonásobně vyšší než hodnota zvířete, v některých případech je tato hodnota pro vlastníka nevyčíslitelná vůbec. Navíc emoční vazbu si majitel může vytvořit nejen na zvíře v zájmovém chovu, ale rovněž na zvíře hospodářské. Tato situace je méně pravděpodobná, ale ne nemožná. Vzájemný vztah a emoční vazba jsou dva odlišné aspekty. Zatímco na vytvoření vzájemného vztahu se musí podílet majitel i samotné zvíře, na vzniku emoční vazby postačí pouze osoba vlastníka, přičemž zvíře tuto vazbu opěťovat nemusí. Emoční vazbu si člověk může vytvořit taktéž i k věci, která pro něj má zvláštní hodnotu, například snubní prstýnek, dědictví, dopis atp. I hospodářské zvíře může být předmětem dědictví, které pro člověka může mít zvláštní význam a hodnota toho zvířete pro něj nemusí končit u jeho tržní ceny. V takových případech by byl podle § 322 OSŘ prodej tohoto zvířete v rozporu s morálními pravidly, a tudíž by se jej výkon rozhodnutí nemohl týkat.¹⁴² Proto se domnívám, že i v případě hospodářských zvířat, na něž má majitel emoční vazbu, není prodej, ani předání zvířat zástavnímu věřiteli možný.

Přesto, že by se mohlo zdát, že postavení zvířat *de lege ferenda* neovlivní exekuční zabavování živých zvířat, protože již v podstatě ustanovením OSŘ jsou v současnosti zvířata z výkonu rozhodnutí vyloučena, alespoň tedy ta zvířata, jež slouží člověku jako společník a u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu¹⁴³, není to pravdou. Dle mého názoru dereifikací zvířat vyloučíme použití zástavního práva na ta zvířata, jejich hospodářský efekt je hlavním účelem chovu těchto zvířat a přičemž zároveň slouží člověku jako společník, dále u hospodářských zvířat, které mohou citově lpět na svém majiteli a v neposlední řadě rovněž u hospodářských zvířat, na něž si jejich vlastník vybudoval emoční vazbu. Poškodil-li by exekutor povinného tím, že by prodal zvíře, anebo jej předal zástavnímu věřiteli,

---

¹⁴² Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

¹⁴³ Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

za předpokladu emoční vazby majitele na toto zvíře, mohl by se povinný domáhat na exekutorovi náhrady škody, na kterou navážeme následující kapitolou.

6 Náhrada škody

Změna právního postavení zvířat se dotýká také náhrady škody v občanskoprávních vztazích, zejména tedy náhrady škody při poškození živého zvířete. Abychom mohli uplatňovat po škůdci náhradu způsobené škody, musí nejprve existovat odpovědnost za škodu. Současně účinný OZ rozeznává odpovědnost za újmu majetkovou a újmu nemajetkovou, dále odpovědnost delikt ní, tj. mimozávazkovou, a odpovědnost závazkovou neboli smluvní. Mezi předpoklady občanskoprávní odpovědnosti patří porušení právní povinnosti, vznik škody, příčinná souvislost mezi nimi, dále pak zavinění. Právní úprava odpovědnost za škodu plní podle OZ funkci reparační, popřípadě restituční, a to tím, že poškozenému zajišťuje plnou náhradu za způsobený následek. Lze to učinit buď formou peněžitou, nebo uvedením v předešlý stav.¹⁴⁴ V následujícím textu se budeme zabývat újmou majetkovou, tedy újmou na živém zvířeti a popíšeme si, jak samotná dereifikace zvířat může ovlivnit náhradu škody za majetkovou újmu. Rovněž věnujeme část textu novele OZ v oblasti náhrady škody v obecné rovině a náhrady škody za újmu nemajetkovou, jež pro vlastníka zvířete přináší tolik de lege lata postrádanou satisfakci.

6.1 Rozdílnost právních úprav de lege lata a de lege ferenda v problematice náhrady škody

Stávající právní úpravě je vytýkáno nedůsledné rozlišování náhrady škody, která je podle OZ definována jako majetková újma, a náhrada nemajetkové újmy. Termín náhrada škody v případě nemateriální újmy ovšem není správný. Vhodnějším označením by bylo přiměřené zadostiučinění. NOZ pojímá „škodu“ širěji než OZ. Podle NOZ zahrnuje škoda i újmu nemajetkovou. Smyslem a účelem navrhovaných ustanovení je kompenzace poškozenému v plné míře nejen újmu vzniklou na jeho majetku, ale také újmu osobní, tj. újmu na fyzickém

---

¹⁴⁴ ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009, s. 1198-1199. ISBN 978-80-7400-108-6.

a duševním zdraví.¹⁴⁵ Touto formou by se tedy dala uplatnit citová újma majitele za poškození jeho zvířete, respektive jeho smrt *de lege ferenda*. Odlišně je v NOZ upraven i způsob náhrady škody, kdy se upřednostňuje uvedení do předešlého stavu, tzv. *naturální restituce*, před tzv. *relutární restitucí*, při které je náhrada škody hrazena primárně v penězích, jak je tomu dle právní úpravy *de lege lata*. Neznamená to ovšem, že by poškozenému nemohla být nahrazena škoda v penězích. Pokud podle § 2951 není možné náhradu škody nahradit uvedením v předešlý stav, nebo žádá-li poškozený o náhradu v penězích, uskuteční se tato náhrada peněžní formou.¹⁴⁶ Změna způsobu náhrady škody si klade za cíl posílit postavení poškozeného.¹⁴⁷

Poškozený v případě, že škůdce poškodil věc ze svévole nebo škodolibosti, může požadovat náhradu ceny zvláštní obliby.¹⁴⁸ Důvodová zpráva k NOZ vysvětluje svévoli i škodolibost, jako kvalifikované případy vystupňovaného úmyslu. Při svévoli má škůdce potěšení z toho, že škodí, aniž mu zpravidla vznikne jiný prospěch, směřuje k samotnému způsobení škody. Škodolibostí je myšleno jednání škůdce, který má potěšení z toho, že působí škodu právě určité osobě, které chce například ublížit.¹⁴⁹ Vztáhneme-li to svévoli a škodolibost na vlastnictví živého zvířete, pak škodolibostí lze označit chování škůdce, který zraní zvíře, na kterém jeho majiteli záleží a s láskou o něj pečuje. Poraní-li škůdce zvíře svévolně jen kvůli zvířeti samotnému, jedná se o druhý zmiňovaný případ. Zvláštní oblibu lze definovat jako „čistě

---

¹⁴⁵ BERKOVÁ, Zuzana. Způsob a rozsah náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. *Právní fórum*. 2011, č. 11/12, s. 497-503. ISSN 1214-7966

¹⁴⁶ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁴⁷ BERKOVÁ, Zuzana. Způsob a rozsah náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. *Právní fórum*. 2011, č. 11/12, s. 497-503. ISSN 1214-7966

¹⁴⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁴⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1047-1048 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

osobní vztah poškozeného k určité věci, čímž nabude tato věc určitých nahodilých subjektivních vlastností, takže ji nelze nahradit věcí jinou“, jak uvádí Berková.¹⁵⁰

6.2 Náhrada škody při poškození zvířete v občanskoprávních vztazích

V případě poškození zvířete podle NOZ nejen, že přibývá možnost uplatnit nemajetkovou újmu, ale změněn je rovněž rozsah náhrady škody za živé zvíře oproti právní úpravě *de lege lata*. § 2970 NOZ, upravující náhradu škody při poranění zvířete, stanovuje, že škůdce bude povinen nahradit účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil. I v případě, že by tyto náklady převyšovaly cenu zvířete, nebudou považovány za neúčelné, ovšem za podmínky, že by tyto náklady vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného.¹⁵¹ Takto novelizovaný rozsah náhrady škody v případě poškození zvířete se bude vztahovat jak na zvířata v zájmovém chovu, taktéž i na zvířata hospodářská. Stávající OZ při stanovení výše škody na poškozeném zvířeti vychází z jeho ceny v době poškození.¹⁵² Tato úprava je shodná pro všechny věci v právním smyslu. Určení rozsahu náhrady škody na věcech přitom zůstává obdobný i v právní úpravě *de lege ferenda*, kdy je rovněž vycházeno z obvyklé ceny věci v době poškození.¹⁵³ Současné musí být navíc podle NOZ vzato v úvahu i to, co musí poškozený vynaložit k obnovení nebo nahrazení funkce poškozené věci.¹⁵⁴

---

¹⁵⁰ BERKOVÁ, Zuzana. Způsob a rozsah náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. *Právní fórum*. 2011, č. 11/12, s. 497-503. ISSN 1214-7966

¹⁵¹ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁵² Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

¹⁵³ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁵⁴ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1046 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

Nicméně právě změnu právní úpravy v oblasti rozsahu náhrady škody při poranění živého zvířete považuji za jednu z nejzásadnějších změn provedených v souvislosti s dereifikací zvířat. Plně koresponduje se snahou zákonodárců posílit postavení vlastníka živého zvířete a ochránit jeho vlastnické právo, potřebou zdůraznit zvláštní hodnotu samotného zvířete jakožto živého tvora, taktéž i brát v úvahu vzájemný vztah a emoční vazbu mezi vlastníkem a zvířetem, což bychom všechno mohli považovat za důvod vymanění zvířat z kategorie věcí v právním smyslu v úpravě *de lege ferenda*. Cena léčby poraněného zvířete může být mnohem vyšší než cena samotného zvířete. Pokud bychom navíc měli vycházet z ceny zvířete v době poškození, pak ta bude pravděpodobně klesat s přibývajícím věkem zvířete a jeho zhoršeným zdravotním stavem. Podle současně účinného OZ může dojít k situaci, kdy bude majiteli poraněno živé zvíře, jehož cena bude mnohonásobně nižší než cena jeho léčby. Majitel zvířete se ovšem na škůdci domůže pouze náhrady škody ve výši ceny zvířete, ale cenu za veterinární léčbu bude nucen hradit sám. Navíc cena zvířete může být tak nízká, že se ji poškozený rozhodne nedomáhat. Díky novelizované úpravě NOZ by k podobným případům již docházet nemělo, což je bezesporu jevem pozitivním. Lze říci, že změna bere v potaz jedinečnost zvířete i citové vazby vytvořené s jeho pánem. Jen stěží totiž můžeme vyčíslit penězi to, co pro nás dané zvíře představuje. Považuji proto za vhodnou volbu, aby bylo zvíře léčeno na náklady škůdce. Poněkud problematickou by se mohla v budoucnu stát následující podmínka uvedená v § 2970 NOZ. Výše nákladů na léčbu zvířete bude omezena výší nákladů, jaké by vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného.¹⁵⁵ Především zde půjde o zvířata v zájmovém chovu, jejichž někteří majitelé by za zdraví svého zvířecího přítele byli ochotni utratit veškeré své úspory. Na druhou stranu existují majitelé, jež svým zvířatům poskytnou pouze nejnutnější veterinární pomoc, a to maximálně do výše ceny zvířete. Oba příklady jsou samozřejmě opačnými extrémy, ovšem vypovídají o sporné hranici rozumného vynakládání prostředků chovatele na léčbu zvířete.

V případě náhrady škody za usmrcené zvíře se použije ustanovení náhrady škody při poškození věci. Při poranění nebo zabití zvířete je aplikovatelné právní pravidlo o ceně

---

¹⁵⁵ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

zvláštní obliby, stanovené § 2969 odst. 2 NOZ, a jež je vysvětleno v předcházející podkapitole.¹⁵⁶ Pokud tedy škůdce zraní či usmrtí zvíře, může se po něm v současnosti poškozený domáhat jen náhrady obvyklé ceny zvířete, která vychází z ceny věci v době jejího poškození.¹⁵⁷ Jde o cenu, za jakou se stejné či obdobné zvíře prodává na území České republiky při obvyklém obchodování.¹⁵⁸ Vzhledem k originalitě a jedinečnosti každého živého tvora si ovšem nelze pořídit naprosto shodné zvíře. Navíc emoční vazba pána ke svému zvířeti a jejich vzájemný vztah smrtí alespoň jednoho z nich zaniká. NOZ se snaží tento nedostatek napravit a dává poškozenému možnost domoci se satisfakce. Domnívám se, že zde, stejně jako v případě použití zástavního práva na živé zvíře, nastane problém s případným prokazováním subjektivního vztahu majitele ke svému zvířeti. Řešení bych navrhovala shodné jako u problematiky zástavního práva, a to stanovit obecný předpoklad jakési citové vazby mezi zvířetem a jeho pánem, čímž by odpadla povinnost prokazování vztahu ke zvířeti, jehož složitost by v určitých případech mohla některé poškozené od vznesení nároku na náhradu škody odradit. Z přirozené povahy některých zvířat a z dlouhodobého důvodu jejich chovu člověkem bych tento předpoklad oboustranné emoční vazby uplatňovala pouze u zvířat chovaných v zájmových chovech, nebo ještě restriktivněji pouze u vybraných druhů zvířat, neboť skutečně nelze předpokládat například emoční vztah člověka a slepice.

Navíc důvod popisovaný výše, tedy citová vazba mezi majitelem a jeho psem existuje téměř vždy a vychází z povahy psa, jakožto věrného a oddaného zvířete. I kdyby tato citová vazba v nějakém konkrétním případě neexistovala, její prokazování asi nikdo vyžadovat nebude, neboť by mohl postačit obecný předpoklad lpění psa na svém majiteli.

Při poranění zvířat, jež jsou předmětem podnikatelské činnosti, lze po škůdci požadovat nejen škodu skutečnou, ale rovněž i ušlý zisk. V tomto ustanovení se právní úprava de lege

---

¹⁵⁶ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1048 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹⁵⁷ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

¹⁵⁸ ELIÁŠ, Karel. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu II. *Právní rádce*. 2008, č. 1, s. 6. ISSN 1210-4817.

ferenda od úpravy de lege lata nemění.¹⁵⁹ a ¹⁶⁰ Skutečnou škodou se považuje zmenšení majetkového stavu poškozeného škodlivou skutečností. Ušlý zisk je absencí takového rozmnožení majetku, jakého by se docílilo, pokud by škodlivá událost nenastala, a jež by bylo možné důvodně očekávat se zřetelem k obvyklému běhu událostí. Musí zde být tedy vysoká pravděpodobnost, že by zisku, nebýt škodné události, bylo dosaženo. Náhrady skutečné škody i ušlého zisku se lze domáhat samostatně.¹⁶¹

6.3 Náhrada škody za nechtěné zvíře

Zajímavý článek s názvem „*Náhrada škody za nechtěné dítě?*“ mě inspiroval k zamyšlení se nad možností uplatnění náhrady škody v případech, kdy je majiteli nežádoucně oplodněno jeho zvíře cizím zaviněním. Výše zmiňovaný článek popisuje možnost uplatnění náhrady škody v případech, kdy se rodičům narodí neplánované dítě v důsledku pochybení lékaře při provedení lékařského zákroku nebo v důsledku vady použitého antikoncepčního prostředku. Nároky jsou pak vznášeny proti lékařům, nemocnicím nebo výrobcům vadného výrobku. Jak uvádí Doležal, autor tohoto článku, každé dítě musí být živeno a šaceno.¹⁶² Zkrátka je nutno mu zajistit veškeré životní potřeby a k tomu jsou zapotřebí finanční prostředky. Tento aspekt mají zvířata i lidé společný, alespoň tedy zvířata chovaná lidmi. Živé zvíře, především to v zájmovém a hospodářském chovu, potřebuje jistou míru lidské péče, je nutno jej krmit, napájet, v některých případech zajistit přístřešek či lékařsky ošetřit v případě potřeby. Jeho pána to stojí nejen čas, ale také finance. A pokud dojde k situaci, že cizím zaviněním, například nedostatečnou překážkou v úniku zvířete jednoho majitele, bude oplodněno zvíře jiného majitele, pak majiteli zvířecí samice vzniknou náklady buď na nějaké veterinární řešení vzniklého „problému“, nebo

---

¹⁵⁹ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁶⁰ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

¹⁶¹ ELIÁŠ, Karel. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu I. *Právní rádce*. 2007, č. 12, s. 6-8. ISSN 1210-4817.

¹⁶² DOLEŽAL, Tomáš. Náhrada škody za nechtěné dítě? *Právní rozhledy*. 2006, č. 21, s. 783. ISSN 1210-6410.

na pozdější péči o narozené mládě. Například takovému vlastníku závodní klisny může nechtěné oplodnění zvířete a posteriori zásadně ovlivnit sportovní výsledky a na delší časové období nepřinášet žádný zisk. Naopak majitel nuceně musí vynakládat finanční prostředky na péči o zvíře a mohlo by se stát, že tato skutečnost ohrozí budoucnost jeho podnikání. Samozřejmě oplodnění zvířete zaviněné cizí osobou nemusí přinášet jen negativní důsledky, ale může být vnímáno pozitivně. Majitel samice mládě prodá a utrží zisk. Podle § 1073 NOZ totiž plody zvířete náleží vlastníku tohoto zvířete a odměnu za oplodnění lze žádat jen, byla-li ujednána.¹⁶³ Ovšem pro naše účely se zaměříme spíše na dopady negativního charakteru. Rovněž nelze brát v potaz pouze finanční aspekty. Každým pokusem přivést na svět nového tvora riskuje jeho zvířecí samice své vlastní zdraví. Jinými slovy se samice může zranit či zemřít a její majitel utrpět majetkovou i nemajetkovou újmu.

Domnívám se, že pokud dojde k situaci, že zaviněním jednoho majitele bude oplodněna zvířecí samice jiného majitele, pak se poškozený může po škůdci domáhat se náhrady majetkové újmy, a to v právní úpravě *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Následující podkapitolu věnujeme naopak škodě způsobené zvířetem a odpovědnosti za tuto škodu. Budeme se i nadále zabývat tématem škody způsobené na zvířeti zvířetem jiného vlastníka, čímž si zodpovíme rovněž otázku, po kom uplatňovat náhradu škody za nechtěné zvíře.

6.4 Odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem

Tématem stanovení odpovědnosti za škodu způsobené zvířetem se dostaneme i dořešení výše uvedené problematiky náhrady škody při poškození zvířete, protože mohou nastat, a v běžném životě také neustále vznikají, situace, kdy zvíře jednoho vlastníka poškodí, poraní či usmrtí zvíře druhého vlastníka. Oním poškozením je myšlena především problematika předcházející podkapitoly, věnovaná náhradě škody za nechtěné oplodnění zvířete.

---

¹⁶³ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

V právní úpravě *de lege lata* chybí ustanovení týkající se škody způsobené zvířetem.¹⁶⁴ NOZ již úpravu této problematiky výslovně stanovuje, a to následujícím způsobem. Způsobí-li zvíře škodu, nahradí ji podle § 2933 NOZ jeho vlastník. Toto samozřejmě platí i v situacích, kdy zvíře vlastníkovu uprchne nebo se zatoulá. Pamatováno je i na případy, pokud zvíře způsobí škodu v době, ve které je svěřeno vlastníkem jiné osobě, to poté škodu nahradí vlastník i tato osoba společně a nerozdílně.¹⁶⁵ Pro zjednodušení budeme dále uvažovat pouze situace, při kterých je zvíře působící škodu v držbě svého vlastníka a není ani používáno, ani jinak svěřeno jiné osobě. Navážeme-li na výše popsanou problematiku náhrady škody za nežádoucí oplodnění zvířete zvířetem jiného vlastníka, stává se odpovědným za vzniklou škodu právě vlastník zvířete, jež škodu způsobilo a lze po něm náhradu škody uplatňovat. Za předpokladu, že poškozený a škůdce nebude současně osobou totožnou. Toto pravidlo samozřejmě platí i při poranění či usmrcení jiného zvířete, stejně jako v případech poškození věci zvířetem, ublížení na zdraví člověka atp. Uplatňovat lze reparační i satisfakční náhradu.

Zajímavě je upravena odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem, jež slouží k výdělečné činnosti či k výkonu povolání. Prokáže-li vlastník, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo ji vynaložil, pak je zproštěn povinnosti náhrady škody.¹⁶⁶ Splaší-li se tedy například stádo býků chovaných za účelem hospodářského efektu v důsledku bouřky nebo nějaké přírodní katastrofy a způsobí škodu jinému, přestože bude splněna výše uvedená podmínka pečlivosti, poté vlastník býků nebude povinen způsobenou škodu nahradit.

Problematika náhrady škody *de lege ferenda* je jedním z institutů českého práva, ve kterém se dereifikace zvířat projevuje nejvýrazněji. Zároveň je i oblastí, kde změna právního postavení zvířat dopadá také na zvířata hospodářská. Většina důsledků dereifikace zvířat se totiž projevuje především u zvířat chovaných v zájmových chovech. A to právě z důvodu jejich vzájemného

---

¹⁶⁴ Svejkský, Jaroslav. Náhrada škody - závazky z deliktů. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 5, s. 34. ISSN 1210-6348.

¹⁶⁵ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁶⁶ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

vztahu a emoční vazby s vlastníkem. Je méně obvyklé, aby si člověk utvořil citový vztah se zvířetem, jež mu přináší hospodářský efekt, ale není to samozřejmě nemožné. V případě prokázání takového vztahu by mohl vlastník hospodářského zvířete uplatňovat po škůdci rovněž újmu nemajetkovou, respektive tzv. cenu zvláštní obliby, neboť z ní hospodářská zvířata vyloučena nejsou. Podle ustanovení NOZ tak bude moci vlastník zvířete, v případě jeho poškození, uplatňovat po škůdci újmu nemajetkovou, tzv. satisfakční náhradu, a rovněž žádat náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví zraněného zvířete, tzv. reparační náhradu. A to i za předpokladu, že cena léčby bude převyšovat cenu samotného zvířete. V případě ušlého zisku se může majitel domáhat i této náhrady.

7 Závěr

V posledních dvaceti letech dochází v evropských právních úpravách v problematice právního postavení zvířat k odklonu od římskoprávního myšlení. Jde především o státy jako Rakousko, Švýcarsko, Polsko a Německo.¹⁶⁷ Každá ze zmiňovaných zemí si stanovila svou vlastní vyhovující právní úpravu, nicméně podstata je velice podobná a odlišení nastává pouze v detailech. Například rakouský občanský zákoník (v § 285a) a švýcarský občanský zákoník (v § 641a) výslovně vymaňují zvířata z kategorie věcí a omezují na ně aplikaci ustanovení o věcech v právním smyslu. Česká právní úprava *de lege ferenda* rovněž výslovně stanovuje, že živá zvířata nejsou věci a přisuzuje jim zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadanému živému tvorovi. Ustanovení o věcech na živé zvíře *de lege ferenda* se použije jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.¹⁶⁸ Česká republika se tak nabytím účinnosti NOZ připojí k zemím s moderní právní úpravou v oblasti postavení zvířat, jež je charakteristická procesem tzv. dereifikace zvířat.

Jak je již uvedeno v samotném úvodu této práce, změna právního postavení zvířat vede především k ochraně vlastnického práva. Přestože tato změna dopadá rovněž na samotná zvířata, záměr novely směřuje spíše na ochranu vlastníka, vzájemného vztahu a emoční vazby mezi majitelem a zvířetem.¹⁶⁹ V diplomové práci se proto zaměřujeme na důsledky změny právního postavení zvířat z pohledu ochrany vlastnického práva. Vzhledem k rozsáhlosti těchto dopadů, věnujeme pozornost především exekučnímu zabavování živých zvířat, institutu náhrady škody, a to nejen v případech poškození živého zvířete, ale také náhradě škody způsobené zvířetem, dále propadnutím živého zvířete podle ZOZPT a TZ, v neposlední řadě taktéž zadržením živého zvířete v soukromoprávních vztazích.

---

¹⁶⁷ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

¹⁶⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁶⁹ ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

Velice zajímavou problematikou je exekuční zabavování živých zvířat, jež je změnou právního postavení zvířat, jak se domnívám, výrazně ovlivněna. Již v dnešní době OSŘ v § 322 odstavce 2 písmene e) vylučuje z výkonu rozhodnutí zvířata, jež slouží člověku jako společník a u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu.¹⁷⁰ Jedná se tedy o zvířata v zájmovém chovu, jímž je například pes. Dle mého názoru dereifikací zvířat vyloučíme použití zástavního práva s následným předáním zvířete zástavnímu věřiteli na hospodářská zvířata, která mohou citově lpět na svém majiteli, a rovněž na hospodářská zvířata, na něž si vlastník vybudoval emoční vazbu. První z nich, tedy hospodářská zvířata, která mohou citově lpět na svém majiteli, jistě nejsou záležitostí běžnou, ovšem ani nemožnou. Tuto kategorii zvířat jsme vyloučili z důvodu rozporu povahy zvířete jako živého tvora na základě důvodové zprávy, která takového jednání zakazuje. Snahou NOZ je rovněž ochrana vlastníka zvířete, která se projevuje u druhé kategorie mnou vyloučených hospodářských zvířat, na něž si vlastník vybudoval emoční vazbu. Tato zvířata jsme z výkonu rozhodnutí vyloučili v souladu s § 322 OSŘ, podle kterého by jejich prodej byl v rozporu s morálními pravidly, a tudíž by se jich výkon rozhodnutí nemohl týkat.¹⁷¹ V této části práce rovněž navrhuji považovat citovou vazbu mezi psem a jeho pánem a lpění psa na svém majiteli za obecný předpoklad vycházející z povahy psa, jakožto věrného a oddaného zvířete, a to z důvodu obtížného prokazování zmíněného stavu. Tuto teorii bychom mohli uplatnit i u další rozebírané oblasti týkající se náhrady škody.

Institut náhrady škody *de lege ferenda* prochází významnými přeměnami a se změnou právního postavení zvířat bylo potřeba nově vytvořit ustanovení zahrnující náhradu škody při poranění zvířete, jež bere ohled právě na jeho povahu živého tvora, vzájemný vztah a emoční vazbu majitele a zvířete. Podle NOZ zahrnuje škoda i újmu nemajetkovou. Při poškození živého zvířete se vlastník může domoci *de lege ferenda* nemajetkové újmy, jakožto například náhrady škody za citovou ztrátu zvířete v případě jeho úmrtí, majetkové škody v podobě účelně vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví zraněného zvířete, a to i v případech, kdy tyto náklady budou převyšovat cenu zvířete, ovšem za podmínky, že by tyto náklady vynaložil

---

¹⁷⁰ Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

¹⁷¹ Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.

rozumný chovatel. Jestliže škůdce zvíře poškodí ze svévole nebo ze škodolibosti, může se vlastník zvířete domáhat dále tzv. ceny zvláštní obliby. A rovněž i v úpravě de lege ferenda zůstává možnost náhrady ušlého zisku. V diplomové práci jsme se zaměřili nejen na vysvětlení těchto změn s uváděním nejrozumnějších příkladů, popisujeme taktéž možné nedostatky a složitosti, jež novela přináší.

K dané problematice se rovněž domnívám, že by byla uplatnitelná možnost náhrady majetkové újmy za nechtěné zvíře, kdy zaviněním jednoho majitele bude oploďněna zvířecí samice jiného majitele. Tento druh reparace je realizovatelný v úpravách de lege lata i de lege ferenda.

V neposlední řadě pojednáváme i o odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem, a to nejen v rovině výše uvedeného příkladu nechtěného oploďnění zvířete cizím zaviněním, ale taktéž nově vytvořeným ustanovením podstatným pro vlastníka zvířat chovaných za účelem výdělečné činnosti. V případě škody způsobené těmito zvířaty, prokáže-li vlastník podmínku pečlivosti, nebude povinen způsobenou škodu de lege ferenda nahradit.

Další oblastí, v níž jsme zkoumali dopad změny právního postavení zvířat, je problematika propadnutí živého zvířete. Té se věnujeme z pohledu TZ, jakožto trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, a ZOZPT v případě propadnutí týraného zvířete. Vytyčujeme si zde kolizi zájmu na ochraně vlastnického práva, zájmu ochrany zvířete, zájmu na ochraně společnosti a taktéž zájmu na udržení podnikatelské činnosti, bude-li se jednat o zvířata chovaná za účelem zisku například. Aplikujeme zásadu, při které lze základní právo či svobodu omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody¹⁷² a docházíme k závěru, že lidská práva na ochranu zdraví a na život budou vždy nadřazeny právu vlastnit majetek, stejně jako zájmu ochrany zvířat.

V soukromoprávních vztazích de lege ferenda podle § 1015 může poškozený zadržet cizí movitou věc, způsobí-li mu na pozemku škodu, a to až do doby, dokud neobdrží jinou jistotu

---

¹⁷² Nález Ústavního soudu České republiky č. 214 ze dne 12. října 1994. In: Sbírka zákonů České republiky. 1994, částka 66, s. 2090-2094. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2795>. ISSN 1211-1244.

nebo náhradu škody.¹⁷³ V části práce věnované tomuto tématu docházíme k názoru, že výše uvedené právní pravidlo je použitelné i na živá zvířata, neboť se v tomto případě uplatní § 494 NOZ, podle kterého na zvířata lze použít ustanovení o věcech jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jejich povaze živého tvora.¹⁷⁴ Rovněž se zabýváme nedostatky této novely, zejména možnou nepřiměřeností hodnoty zadržených zvířat a způsobenou škodou, jež může sekundárně způsobovat škodu další, a nedokonalostí zákona, který, dle mého názoru, by měl výslovně určit výjimky zvířat, která v soukromoprávních vztazích zadržet nelze tak, aby nedošlo k zadržení zvířete, jež má emoční vazbu na svého vlastníka, jak toto jednání vylučuje důvodová zpráva.

Jistou pozornost věnujeme taktéž dělení zvířat podle NOZ, jež je klíčové pro nabývání a pozbývání vlastnického práva. Podrobněji se v této problematice zaměřujeme na opuštění a ztrátu živého zvířete. Dospěli jsme k závěru, že v případě, kdy vlastník opustí živé zvíře, byť i předáním do zvířecího útulku, dopouští se přestupku, za který mu může být uložena pokuta až do výše 500.000 Kč podle ZOZPT.¹⁷⁵ U ztráty živého zvířete se lhůta pro zánik vlastnického práva zkracuje z 6 měsíců de lege lata na 2 měsíce de lege ferenda, nabyde-li vlastnické právo ke zvířeti nálezcce, 4 měsíce při předání zvířete do útulku. Sledujeme zde jistou paradoxnost právě změny právního postavení zvířat, jež je provedena za účelem ochrany vlastnického práva k živému zvířeti a zkrácení lhůt pro zánik téhož vlastnického práva. V této situaci snaha ochrany vlastnického práva původního vlastníka zvířete ustupuje rozpočtu obcí, jež jsou ušetřena vynakládat dodatečné finanční prostředky na péči o tato nalezená zvířata. Je sice pravdou, že to, co omezuje původního vlastníka, umožní nabytí vlastnického práva jiné osobě. V mnoha

---

¹⁷³ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁷⁴ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211-1244.

¹⁷⁵ Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.

případech to ovšem výhodou být nemusí, proto bych viděla východisko v řádném označení zvířat, které představuje jistotu podržení si vlastnického práva původního vlastníka.

Stejně jako zkoumáním důsledků vyplývajících z dereifikace zvířat, zabýváme se samotným postavením zvířat v českém právním řádu, ve kterém zvířata zaujímají de lege lata postavení věci v právním smyslu. V rovině de lege ferenda není právní postavení živých zvířat výslovně stanoveno, NOZ je pouze z kategorie věci vyjímá. Právním postavením zvířat se zabýváme také z pohledu průběhu jejich života, tedy od jeho zplazení až po smrt. Během tohoto časového období se právní postavení zvířat několikrát mění. Podle právní úpravy OZ lze nenarozené mu zvířeti nejpravděpodobněji přisoudit postavení příslušenství věci, po narození se pro účely určení vlastníka stává plodem, během svého života i po smrti je, jak výše uvádíme, věcí. V případě NOZ nelze právní postavení nenarozeného zvířete určit, postavení plodu zůstává nezměněno, následuje život zvířete, ve kterém je opět právní postavení neurčitelné, po smrti získává postavení věci, stejně jako v úpravě de lege lata.

Dále vymezujeme funkce soukromého a veřejného práva v oblasti právního postavení zvířat. Normy veřejného práva, jejichž objektem je zvíře, jsou konstruovány především za účelem zabezpečení jejich ochrany, kdežto úprava soukromoprávní řadí zvířata do určité kategorie, poskytuje subjektům možnost učinit ze zvířete předmět právního vztahu, jehož cílem ovšem také může být právní ochrana zvířat. Domnívám se, že samotná soukromoprávní oblast by zvířatům požadovanou právní ochranu nezajistila a koordinace oblastí soukromého a veřejného práva je tedy zcela nezbytná.

Zvířata mohou v právních vztazích vystupovat pouze jako jejich objekt, na získání právní subjektivity nesplňují dvě podmínky. Jednak jde o schopnost vyjádřit svou vůli a pak také nést odpovědnost za své jednání. Proto zvíře nemůže vystupovat v roli subjektu, a tudíž mít jakákoliv práva či povinnosti v právních vztazích. Ani implicitní vyvození například práva zvířete nebýt týráno ze ZOZPT, jež týrání zvířat zakazuje, není reálné. Můžeme konstatovat, že v právní úpravě postavení zvířat de lege ferenda dochází pouze k posunu chápání zvířete jako objektu právních vztahů ve snaze zvíře lépe ochránit.

Na úplný závěr bych ještě ráda uvedla, že změna právního postavení zvířat v mnou zkoumaných oblastech práva může naplnit záměr novelizace, kterým je snaha posílit ochranu

vlastnického práva. Doufejme, že se veškerá ustanovení NOZ budou vykládána podle Celsovy myšlenky „*Scire leges non hoc est verba eorum tenere, sed vim ac potestatem*“, což v překladu znamená „znát zákony neznámá držet se jejich slov, ale pochopit jejich účinnost a sílu.“

Na další straně uvádíme tabulku, jež graficky znázorňuje některé závěry, ke kterým jsme v průběhu diplomové práce dospěli.

	Právní úprava	
	OZ	NOZ
Právní postavení živých zvířat	Věc v právním smyslu	Není určeno
Právní postavení mrtvého zvířat	Věc v právním smyslu	Věc v právním smyslu
Aplikace ustanovení o movitých věcech na zvířata lze	Neomezeně	Omezeně
Ohled na povahu živého tvora	Ne	Ano
Možnost vystupovat v právních vztazích jako subjekt	Ne	Ne
Existence práv zvířat	Ne	Ne
Právní ochrana vzájemného vztahu a emoční vazby mezi majitelem a zvířetem	Ne	Ano
Možnost uložit trest propadnutí živého zvířete podle TZ	Ano	Ano
Předání zvířete lpícího na majiteli cizí osobě	Ano	Ne
Možnost okamžitého zadržení živého zvířete, způsobí-li škodu na cizím pozemku, vlastníkem pozemku	Ne	Ano
Zvířata vyloučena z exekuce	Do 31. 12. 2012 žádná*	Zvířata v zájmovém chovu
	Od 1. 1. 2013 zvířata v zájmovém chovu	Zvířata hospodářská, jež citově lpí na majiteli
		Zvířata hospodářská, na něž má vlastník emoční vazbu
Zvláštní úprava náhrady škody za poškození živého zvířete	Ne	Ano
Uplatnění náhrady škody	Majetková újma	Majetková újma
	Ušlý zisk	Nemajetková újma
		Cena zvláštní obliby
		Ušlý zisk
Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s péčí o zraněné zvíře	Ne	Ano
Preference náhrady škody uvedením v předešlý stav	Ne	Ano
Zvláštní právní úprava náhrady škody způsobené zvířetem	Ne	Ano
Zánik vlastnického práva při ztrátě zvířete	Uplynutím 6 měsíců	Uplynutím 2, nebo 4 měsíců u zvířat v zájmovém chovu***
		Uplynutím 3 let u zvířat hospodářských

* Právní úprava do 31. 12. 2012 výslovně zvířata z výkonu rozhodnutí nevyjímá. Ovšem rozdílnost citové hodnoty, jež zvíře pro majitele představuje, a jeho tržní ceny lze považovat v rozporu s morálními pravidly, a tudíž by podle § 322 OSŘ měla být z výkonu rozhodnutí vyloučena i zvířata, na něž má majitel emoční vazbu.

** Lhůta 2 měsíců platí pro případy, kdy vlastnické právo nabyde nálezce zvířete. Naopak bude-li zvíře svěřeno zvířecímu útulku, platí lhůta 4 měsíců.

Seznam použité literatury

Knihy

1. ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
2. ELIÁŠ, Karel a kolektiv. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Svazek 1, § 1-487*. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.
3. FIALA, Josef a Milan KINDL a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8.
4. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2.
5. HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Právní slovník*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
6. KINCL, Jaromír a Valentin URFUS a Michal SKŘEJPEK. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 386 s. ISBN 80-7179-031-1.
7. KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
8. KUŘE, Josef. *Euthanasi - The „Good Death“ Controversy in Humans and Animals*. 1st pub. Rijeka: InTech, 2011. 248 s. ISBN 978-953-307-260-9.
9. PETR, Bohuslav. *Nabývání vlastnictví originálním způsobem*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. 2011. 197 s. ISBN 978-80-7400-332-5.
10. PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8.
11. SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 350 s. ISBN 978-80-7380-334-6.
12. ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanské právo hmotné*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009. 460 s. ISBN 978-80-7357-466-6.

13. ŠVESTKA, Jiří a kolektiv. *Občanský zákoník I., § 1-459. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

Články v odborném časopise nebo sborníku

14. BĚLOVSKÝ, Petr. Vlastnictví plodů v římském právu. *Právní rozhledy*. 2003, č. 8, s. 396. ISSN 1210-6410.
15. BERKOVÁ, Zuzana. Způsob a rozsah náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. *Právní fórum*. 2011, č. 11/12, s. 497-503. ISSN 1214-7966.
16. DOLEŽAL, Tomáš. Náhrada škody za nechtěné dítě? *Právní rozhledy*. 2006, č. 21, s. 783. ISSN 1210-6410.
17. ELIÁŠ, Karel. Nový občanský zákoník ve Sbírce zákonů. *Právní rozhledy*. 2012, č. 7, s. 229. ISSN 1210-6410.
18. ELIÁŠ, Karel. Objekt vlastnického práva a návrh občanského zákoníku (Také o abstrakci v juristickém myšlení). *Právní rozhledy*. 2011, č. 11, s. 410. ISSN 1210-6410.
19. ELIÁŠ, Karel. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu II. *Právní rádce*. 2008, č. 1, s. 4-9. ISSN 1210-4817.
20. ELIÁŠ, Karel. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu I. *Právní rádce*. 2007, č. 12, s. 4-12. ISSN 1210-4817.
21. ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad Notam*. 2007, č. 4, s. 103. ISSN 1211-0558.
22. ELIÁŠ, Karel. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 2007, č. 4, s. 119. ISSN 1210-6410.
23. KINDL, Milan. Chov nebezpečných druhů zvířat a lidská práva. *Právní rozhledy*. 1996, č. 7, s. 309. ISSN 1210-6410.
24. MÜLLEROVÁ, Hana. Mohou mít zvířata práva? Vývoj konceptu právní subjektivity a právní postavení zvířat. *Právník*. 2012, č. 10, s. 1074-1103. ISSN 0231-6625.
25. MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva 2010: the Conference Proceeding*. Brno: Masarykova univerzita in Brno, 2010, s. 1916-1928. ISBN 978-80-210-5305-2.

26. REMUNDA, Ivo. Živé zvíře opravdu není věc? *Právní rozhledy*. 2011, č. 15, s. 560. ISSN 1210-6410.
27. STUNA, Stanislav a Jiří ŠVESTKA. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2011, č. 10, s. 366. ISSN 1210-6410.
28. Svejkovský, Jaroslav. Náhrada škody - závazky z deliktů. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 5, s. 34. ISSN 1210-6348.

Právní předpisy

29. Usnesení předsednictva ČNR ze dne 16. prosince 1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-24. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>. ISSN 1211-1244.
30. Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1993 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 3-16. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>. ISSN 1211-1244.
31. Vyhláška č. 382 ze dne 3. listopadu 2003 o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 125, s. 6545-6591. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4209>. ISSN 1211-1244.
32. Vyhláška č. 411 ze dne 18. listopadu 2008 o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 134, s. 6650-6651. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5375>. ISSN 1211-1244.
33. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN 1211-1244.
34. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>. ISSN 1211-1244.

35. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144>. ISSN 1211 1244.
36. Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1235>. ISSN 1211-1244.
37. Zákon č. 154 ze dne ze dne 17. května 2000 o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 49, s. 2274-2289. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3437>. ISSN 1211-1244.
38. Zákon č. 179 ze dne 31. března 1988 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB). Dostupný také z: <http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Bundesnormen/NOR12018011/NOR12018011.pdf>
39. Zákon č. 210 ze dne 10. prosince 1907 Code civil suisse. La Feuille fédérale 2002. Dostupný také z: <http://www.admin.ch/ch/f/rs/2/210.fr.pdf>
40. Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 50, s. 1284-1290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>. ISSN 1211-1244.
41. Zákon č. 455 ze dne ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN 1211-1244.

Judikatura

42. Nález Ústavního soudu České republiky č. 214 ze dne 12. října 1994. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1994, částka 66, s. 2090-2094. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2795>. ISSN 1211-1244.
43. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3563/2008.

Elektronické dokumenty

44. KESSLER, Tomáš. *Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku.* [online]. 2012. [cit. 2012 09 10]. ISSN 1213 189X. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novem-obcanskem-zakoniku-82444.html>
45. Neznámý autor. *Zvíře by mělo pro potřebu zákona zůstat věcí, soudí odborníci.* [online]. 2010. [cit. 2012-09-14]. ISSN 1213-189X. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/zpravodajstvi/zvire-by-melo-pro-potrebu-zakona-zustat-veci-soudi-odbornici-62612.html>

Seznam zkratek

Důvodová zpráva	Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
LZPS	Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
ZOPK	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
ZOZPT	Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2013

Renata Šulová

